

موج گرما و سیل؛ قیمت ها برای جای خورها افزایش می یابد؟!

گرما و سیل تأثیر بسیار مضر بر تولید چای هند داشته است، به طوری که گرمای بیش از حد در ماه می و به دنبال آن سیل در آسام به سطح تولید رسید. در نتیجه تخمین زده می شود که قیمت متوسط چای می تواند تا یک پنجم افزایش یابد.

صفحه ۳

رویدادهای شدید آب و هوایی مانند سیل و خشکسالی به ویژه در تولید چای مخرب هستند، زیرا این محصول اغلب برای نیازهای آبی خود تنها به باران متکی است و امکانات کمی برای آبیاری و فرآوری آب دارد.

به گزارش گروه بین الملل اقتصاد جوان، موج

مشاور بیمه

تلفن تماس: ۴۲۷۵۳۰۰۰

الوبیمه
ALO BIEMH

چرا بیمه های درمانی کار آمدی لازم را ندارند؟

دبیر کمیته علمی شانزدهمین نمایشگاه بین المللی صنعت مالی ایران

دولت چهاردهم کار سختی پیش رو خواهد داشت

سرمايه فاصله زيادي دارد و تصميمات آن مانع توسعه بازار سرمايه شده است. وي تصريح کرد: بحث تامين مالي، يکي از مهمترين چالش هاي اقتصاد کشور است و قطعاً در رای صلاحيت به گزينه وزير اقتصاد دولت چهاردهم مطالبه خواهيم کرد که برنامه هاي خود برای توسعه صنعت مالي را ارائه دهد.

قيمت گذاری راهکار بهبود اقتصاد نيست

حسيني خاطر نشان کرد: بازار سرمايه رشد داشته اما با تامين مالي مناسب، بسيار فاصله دارد؛ قطع به يقين حضور خبرگان مالي در اين نمايشگاه، می تواند برای تامين مالي بنگاه ها موثر باشد. اقتصاد ايران بايد تکليف خود را نسبت به چند کليد واژه مشخص کند؛ يکي از اين موارد قيمت گذاری دستوري اشاره است. قيمت گذاری دستوري راهکار بهبود اقتصادي نيست و انگيزه سرمايه گذاری را کاهش می دهد.

رئيس کميسيون اقتصادي مجلس شورای اسلامي ضمن تاکيد بر اينکه در شرايط فعلی در مقطع خاصی قرار داريم؛ اظهار کرد: چراکه هنوز جابه جايی کامل ميان دولت فکلی و دولت سيزدهم انجام نشده و همچنين برنامه ريزی برای برنامه توسعه هفتم برای تحقق رشد هشت درصدی هنوز اجرائی کامل نشده است. خوشبخت فصل اول قانون برنامه توسعه رشد اقتصادي است. از پارامترهاي فصل اول اين برنامه نيز بهبود کسب و کار و مردمی سازی اقتصاد و تجهيز منابع است که اميد است در دولت جديد به خوبی مورد عمل قرار گیرد؛ همانطور که اشاره شد، تامين مالي برای کل اقتصاد ايران بسيار مهم است و بايد در اولويت قرار گیرد تا دولت بتواند برنامه رشد هشت درصدی اقتصاد را محقق کند؛ اگر بخواهيم به عنوان يک فضای مشترک، بر روی برنامه هفتم توسعه، متمرکز شويم بايستی به موضوع رشد اقتصادي توجه کرد. در اين قسمت نيز روی بهره وری، بهبود محيط کسب و کار، مردمی سازی و تجهيز منابع تاکيد شده است.

می شود که سهامداران خرد سرمايه هاي خود را با توجه به شرايط مولد حوزه فناوری وارد اين بخش کنند. وي خاطر نشان کرد: صنعت فین تک نوظهور و رو به رشد است و با چالش هاي زيادی مواجه است؛ تنظيم گری و قانون گذاری سبب تشويق و ايجاد انگيزه برای ورود شرکته ها و افراد عادی به اين حوزه می شود.

رئيس مرکز همکاری های تحول و پيشرفت رياست جمهوری افزود: حجم بازار فین تک بر اساس گزارش موسسه Business fortune ارزش سال ۲۰۲۳ برابر با ۲۹۴ ميليارد دلار است که برای پايان سال ۲۰۲۴ برابر با ۳۴۰ ميليارد دلار برآورد شده است همچنين سال ۲۰۲۲ معادل ۱.۱۵ تریلیون دلاری پيش بينی می شود و متوسط رشد سالانه ۳۴ درصد خود بود. تعداد شرکتهای اين حوزه براساس گزارش موسسه statista برابر با حدود ۱۲.۲۰۰ ميليارد دلار برآورد شده است و در سال ۲۰۲۴ است و رشد ييش از دو برابری طی پنج را شاهد خواهيم بود. سير تکاملی فناوری های مالی باعث می شود که مقاومت در برابر اين حوزه محکوم به شکست باشد.

احدزاده در تشریح اهميت صنعت مالی، تامين مالي، ارائه خدمات عالی و پوشش ريسک، نقشی مرکزی در توسعه و رشد اقتصادي، جذب منابع مالی و تسهيل در دسترسی به منابع و افزایش شفافيت و کاهش ريسک های مالی از جمله مهمترين ابزارهاي نوين مالی برشمرد.

رئيس کميسيون اقتصادي مجلس: مهمترين چالش اقتصاد؛ موضوع تامين مالي است در پايان مراسم افتتاحيه، شمس الدین حسینی-رئيس کميسيون اقتصادي مجلس-ضمن اينکه نمايشگاه صنعت مالي را رويدادی کم نظيری و از جمله مهمترين نمايشگاه های کشور دانسته و تاکيد کرد: حقيقت اين است که تصميمات بانک مرکزی مانع توسعه بورس است؛ بانک مرکزی نسبت به بازار

در ادامه سجاد احدزاده- رئيس مرکز همکاری های تحول و پيشرفت رياست جمهوری- با بيان اينکه سير تکاملی فناوری های مالی سبب شده مقاومت در برابر اين حوزه محکوم به شکست باشد، تصريح کرد: اعتماد جزو پايه های اصلی در صنعت مالی است؛ ابزارهاي نوين تامين مالي و خدمات پوشش ريسک به اين صنعت کمک خواهد کرد.

وي افزود: قرار است سهم ۱۰ درصدی در پايان سال ۱۴۰۷ در توليد ناخالص داخلی، محقق شود که در سال جاری اين سهم ۷.۹ درصد است. رئيس مرکز همکاری های تحول و پيشرفت رياست جمهوری ضمن اشاره به اينکه ارزش بازار جهانی فناوری های مالی در سال ۲۰۲۳ ۲۹۴ ميليارد دلار بوده است، پيش بينی کرد که اين عدد در پايان سال جاری (۲۰۲۴) به ۳۴۰ ميليارد دلار برسد.

احدزاده افزود: در حال حاضر ييش از ۳۰ هزار شرکت استارت آپ در حوزه مالي فعال هستند و در سال ۲۰۲۴ حدود ۳.۵ ميليارد نفر از اين برنامه ها و خدمات استفاده کرده اند. سال ۲۰۲۴ سالی طلایی برای فناوری هوش مصنوعی است؛ چرا که اين بخش در خط مقدم حوزه فین تک قرار دارد. اين صنعت باعث

حکومت کتيم، اميد می رود چالش های بازار سرمايه نيز رفع شود تا رشد و پيشرفت در اين حوزه مشاهده شود. دبیر کمیته علمی نمايشگاه صنعت مالی ايران تصريح کرد: متأسفانه طی چندسال گذشته (از سال ۱۳۸۶ به بعد) کنار روندهای مثبت در کشور دانشيم و دولت ها توانستند شرايط را تغيير دهند و ما را به سمت مسيرهاي بهتر رهنمود کنند. تحریم ها نيز مزيد بر علت شده اند. در اين زمینه ها داشته باشد. طی ۲۰ روز اخير با مستولان سازمان بورس در حوزه های مختلف از جمله ساختار، قوانين و ... کار شده تا گزارشات به دولت چهاردهم ارائه شود.

عبدۀ تریزی خاطر نشان کرد: خوشبختانه با توجه به اينکه دولت چهاردهم بنظر می رسد که متعهد به گفتمان و رفاه است، اميدوار هستيم که فارغ از شرايط، با همت جوانان شرايط بهتری در حوزه بازار سرمايه فراهم شود.

اعتماد پایه اصلی صنعت مالی

تبریزی- دبیر کمیته علمی شانزدهمین نمایشگاه بین المللی صنعت مالی ایران- گفت که اين نمايشگاه در شرايط تغييرات دولت صورت گرفت؛ فلذا ناهماهنگی های مختلف هم به تبع ايجاد شد که برای برنامه ريزی نشده بود؛ البته که همیشه به اين موضوعات عادت کرده اند. همچنين اين نمايشگاه در حالی برگزار می شود که بازار سرمايه نيز همچون بسياری ديگر از بازارها در روکرد عمیق قرار گرفته است؛ با توجه به سياست های انتقابی دولت و بانک مرکزی برای کنترل شرايط و تورم همچنين بازار پول، دچار مشکلاتی است اما در اين ميان شرکتهای بیمه نسبت به مشکلات بازار سرمايه و بانکداری فارغ از هستند؛ آن ها هم مشکلات خاص خود را دارند اما اوضاع بهتری نسبت به بازار سرمايه دارند.

وي ادامه داد: برگزاری نمايشگاه صنعت مالي طی سال های اخير موجب شده تا علیرغم شرايط حاره و بیمه و بانک ارتباط خوبی برقرار شود؛ البته محدودیت ها با تحریم ها بیشتر شد اما بازم اتفاقات خوبی رخ داد؛ در حوزه بازار پول، محدودیت ها که زياد می شود، ارتباطات بين المللی هم کم یا بعضاً قطع می شود؛ بنابراین مجبور بوديم برای جبران اين موضوع به سمت راه های جديد همچون معاملات با چين و روسيه

سياست گذاری، ارائه توانمندی ها، دستاوردها و پتانسيل های صنعت مالی ايران در داخل و خارج همگام با تغييرات سال های اخير، به وجود آوردن شرايط زمينه لازم و مناسب به منظور حضور فعال مشارکت کنندگان و گسترش تعاملات تجاری، ارائه ظرفیت های نهفته بازارهای مالی به عموم مردم به منظور تبیین طرق مناسب سرمايه گذاری و حفاظت از سرمايه در فضای کسب و کار و اقتصاد، ايجاد فضای مناسب گفتگو، رویکردهای اين دوره از نمايشگاه صنعت مالی هستند.

دولت چهاردهم کار سختی در بازار سرمايه پيش رو دارد حضور رئيس مرکز همکاری های تحول و پيشرفت رياست جمهوری، رئيس کميسيون اقتصادي مجلس و مهمانان خارجی، برگزار شد. وزير اقتصاد و دارایی و رئيس سازمان بورس در اين مراسم حضور نداشتند.

در ابتدای اين مراسم حسين عبده

توسعه فرهنگ تاملی به واسطه برقراری ارتباط مستقيم و جلب اعتماد عمومی، جمع آوری نقدینگی های سرگردان در جامع و سوق دهی به مسيرهاي سازنده از طريق پس انداز در بانک ها، سرمايه گذاری در بورس و اعتماد به بیمه و امنيت حاصل از آن؛ توسعه مبادلات بازرگانی، فناوری مابین شرکت کنندگان از یک طرف و بازرگانان و خدمات؛ آشنایی مدیران از طرف ديگر، آموزش در جهت ايجاد و توسعه کانال های ارتباط مالی بين بانک ها و سازمان سرمايه گذاری داخلی با طرف های خارجی، ارتقای کیفیت فعالیت بانکداری، بیمه و بورس در ارتباط با نحوه ارائه خدمات به مخاطبين، توسعه اشتغال از طريق توسعه صنايع و خدمات؛ آشنایی مدیران تصميم گیر و تصميم ساز کشور در بخش دولتی و خصوصی با توانمندی ها و دستاوردهای دست اندرکاران، انتقال اطلاعات و تکنولوژی های روز دنیا به واسطه برگزاری انواع کارگاه ها و همایش های علمی - بازرگانی در حوزه موضوع نمايشگاه و توسعه صنايع و خدمات و تجهيزات فنی و حوزه های مکاتيزه نمودن و استفاده از فن آوری های حوزه IT است. هلدینگ، مؤسسات رتبه بندی، حسابرسي معتمد، خدمات مرتبط و استار تاپ ها؛ بیمه ها، کارگزاران بیمه، ارزش يابان خسارت، خدمات مرتبط و استار تاپ ها؛ شرکتهای خدمات فناوری اطلاعاتی، مؤسسات آموزشی، دانشگاه ها، انجمن ها، خدمات و تجهيزات فنی و مهندسی، ناشران بورس، خبرگزاری ها و پایگاه های بورس، نهادهای عمومی، نهادهای دولتی، نهادهای حاکمیتی و سایر نهادهای مالی از جمله مشارکت کنندگان شانزدهمین دوره نمايشگاه بين المللی صنعت مالی ايران هستند.

دولت چهاردهم کار سختی در بازار سرمايه پيش رو دارد حضور رئيس مرکز همکاری های تحول و پيشرفت رياست جمهوری، رئيس کميسيون اقتصادي مجلس و مهمانان خارجی، برگزار شد. وزير اقتصاد و دارایی و رئيس سازمان بورس در اين مراسم حضور نداشتند.

در ابتدای اين مراسم حسين عبده

دبیر کمیته علمی شانزدهمین نمایشگاه بین المللی صنعت مالی ایران در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه، با تأکید بر رکودی که بر بازار سرمايه و طی سال های اخير حاکم شده، تاکيد کرد که دولت چهاردهم کار سختی پيش رو خواهد داشت اما با توجه به تعهد دولت جديد، به گفتمان و رفاه، اميد است که با استفاده از نظر فعالان بازار سرمايه، روزهای خوبی پيش روی اين بازار باشد. شانزدهمین نمايشگاه بين المللی صنعت مالي ايران (بورس، بانک و بیمه) به عنوان بزرگترين و با سابقه ترين رویداد حوزه مالی، سرمايه گذاری و فناوری های مالی کشور طی دو دهه اخير، از صبح امروز (جمعه ۱۹ مردادماه) در محل دائمی نمايشگاه بين المللی تهران آغاز به کار کرد.

نمايشگاه بين المللی صنعت مالی ايران (بورس، بانک و بیمه) که در سال های اخير، به یکی از مهم ترين و پر بازدید ترين رویدادهای اقتصادي منطقه خاورميانه تبديل شده است، در شانزدهمین دوره خود با ارائه کارگاه ها، سمینارها و نشست های تخصصی، نقش مهمی در ارتقای سطح دانش و آگاهی شرکت کنندگان و بازرگانان ایفا خواهد کرد. اين دوره از نمايشگاه مالی ايران، در بازة ۱۹ و ۲۲ مرداد ماه، از ساعت هشت صبح تا ۱۵ در محل دائمی نمايشگاه های تهران ميزبان مخاطبان، کارشناسان و علاقمندان به حوزه به حوزه بورس، بانک و بیمه و ساير حوزه های اقتصاد است و معرفی قابلیت ها، دستاوردها و هم افزایی ميان نهادهای مالی داخلی و خارجی برگزار از مهمترين اهداف اين نمايشگاه معرفی شده است.

در تشریح اهداف دنبال کننده این نمايشگاه، تاکيد شد: ارائه آخرين دستاوردها و توانمندی های کشور در زمينه صنعت مالی، آشنایی شرکتهای و سازمان های ایرانی با آخرين تکنولوژی روز جهان در موضوع نمايشگاه، جذب سرمايه گذاری داخلی و خارجی،

موج گرما و سیل؛ قیمت ها برای چای خورها افزایش می یابد!

رویدادهای شدید آب و هوایی مانند سیل و خشکسالی به ویژه در تولید چای مخرب هستند، زیرا این محصول اغلب برای نیازهای آبی خود تنها به باران متکی است و امکانات کمی برای آبیاری و فرآوری آب دارد.

به گزارش گروه بین الملل اقتصاد جوان، موج گرما و سیل تأثیر بسیار مضر بر تولید چای هند داشته است، به طوری که گرمای بیش از حد در ماه می و به دنبال آن سیل در آسام به سطح تولید رسید. در نتیجه تخمین زده می شود که قیمت متوسط چای می تواند تا یک پنجم افزایش یابد.

طبق گزارش **Palais des Thes**، در حال حاضر، چین، هند، سریلانکا و کنیا بزرگترین کشورهای تولیدکننده چای در جهان هستند که حدود ۷۵ درصد از عرضه جهانی را به خود اختصاص می دهند.

در زمان نگارش این مقاله، یک کیلوگرم چای **INR ۲۳۳.۴۶** (یورو ۲.۴۷) بود که از ابتدای امسال بیش از ۴۷ درصد افزایش داشته است. بر اساس سال به سال، قیمت چای حدود ۲۲ درصد افزایش یافته است.

در ماه مه امسال، تولید چای هند از ۱۳۰.۵۶ میلیون کیلوگرم در ماه می ۲۰۲۳ به ۹۰.۹۲ میلیون کیلوگرم کاهش یافت. این کمترین رقم ماه مه برای این کشور در بیش از ۱۰ سال گذشته بود.

تصمیم دولت هند برای ممنوعیت استفاده از ۲۰ آفت کش نیز به شدت به افزایش قیمت چای کمک می کند، زیرا چندین خریداران بار دیگر چای هندی می خرند. پیش از این، تعدادی از کشورها صادرات چای هند را به دلیل میزان بالای سموم دفع آفات در برخی از انواع آن رد می کردند.

برخی از خریداران کلیدی چای هند اعضای کشورهای مشترک المنافع (CIS) هستند که شامل ارمنستان، بلاروس، آذربایجان، قزاقستان، گرجستان، مولدووی، قرقیزستان، تاجیکستان، روسیه، اوکراین، ترکمنستان و ازبکستان است.

چندین رد صادرات چای از این کشورها صورت گرفت، اما به دنبال ممنوعیت سموم دفع آفات، تقاضا برای چای هندی

به کل مزارع آسیب برساند و کشاورزان را با سطح کلی کاشت کمتری مواجه کند.

در نتیجه، هم در زمان بارندگی زیاد و هم در زمان کم باران، برداشت محصول می تواند به شدت آسیب ببیند و تولیدکنندگان چای با ابزارهای جایگزین کمی باقی می ماند.

یخ زدگی همچنین می تواند برای گیاهان چای بسیار خطرناک باشد، زیرا برگ ها ابتدا زیر وزن یخبندان می ریزند، سپس در نهایت یخ می زنند و می شکنند و منجر به درصد زیادی از یخبندان و برگ ها می شود. این اغلب در رواندا و بخش هایی از چین دیده می شود.

عوامل دیگری که تولید محصول و افزایش قیمت چای را کاهش می دهند، خشکسالی است که بر هند و چین تأثیر می گذارد، که اغلب می تواند باعث افزایش گرد و غبار روی گیاهان چای شود

و جلوی تابش آفتاب را بگیرد. دمای بالاتر همچنین می تواند آفات بیشتری را که به گیاهان حمله می کنند تشویق کند.

در ادامه این خط، اثرات مستمر تغییرات آب و هوایی می تواند به طور بالقوه منجر به بزرگتر شدن دریاچه های یخچالی شود و در نتیجه باعث کاهش مناطق رشد مزارع چای شود. به طور مشابه، مناطق همیشه منجمد نیز می توانند شاهد ناپایداری بیشتر زمین باشند که منجر به بهمن های سنگی و فرسایش خاک در مناطق بالاتر می شود.

همه اینها احتمالاً به دلیل کاهش مساحت زمین یا رویدادهای آب و هوایی غیرفصلی و شدید، مزارع و محصولات چای را در معرض خطر قرار می دهند.

نه تنها این، بلکه این رویدادهای آب و هوایی نیز می توانند باعث تغییر در ترکیب شیمیایی برگ های چای و در نتیجه تغییر

طعم آن ها شوند. این می تواند منجر به تغییر غیرقابل پیش بینی و کاهش در خریداران و بازارهای چای نیز شود.

Arbor Teas در وبسایت خود می گوید: «بعضی کشورها (به ویژه ژاپن) طرح هایی را برای رسیدگی به چالش های تولید چای در مواجهه با تغییرات اقلیمی طراحی کرده اند. و در حالی که ژاپن ممکن است در واقع منابع و فن آوری لازم برای انطباق صنعت چای خود را با آب و هوای گرمتر داشته باشد، ممکن است این موضوع برای سایر مناطق گفته نشود.

«در پایان روز، ادامه گرمایش جهانی باعث می شود که تولید چای های باکیفیت سخت تر و گران تر شود. هم کیفیت و هم کمیت تولید کاهش می یابد (یا حداقل نامنظم تر می شود)، و به لطف منحنی عرضه و تقاضا، این به معنای افزایش قیمت چای برای مصرف کننده خواهد بود.»

یا حفظ گیاهان چای وحشی راه حلی است؟

اگرچه تأثیر مداوم تغییرات آب و هوایی برای مبارزه بسیار بزرگ به نظر می رسد، هنوز راه های مختلفی وجود دارد که کشاورزان چای می توانند از محصولات و معیشت خود محافظت کنند.

یکی از این روش ها مدیریت تلفیقی علف های هرز با استفاده از روش های بدون علف کش مانند مالچ، محصولات پوششی و تناوب زراعی به منظور تأمین مواد مغذی خاک است. این امر در درازمدت می تواند منجر به مقاومت بهتر به خشکی، بهبود سلامت خاک، افزایش عملکرد محصول و همچنین صرفه جویی پولی شود، زیرا به کودهای شیمیایی و علف کش کمتر نیاز است.

این همچنین می تواند بهره وری را افزایش دهد و به کاهش استفاده از آفت کش ها و همچنین بهبود پوشش جنگلی و کاهش تجاوز به جنگل کمک کند. به نوبه خود، طعم چای نیز احتمالاً تا حد زیادی افزایش می یابد.

راه دیگر برای محافظت از کیفیت چای، حفظ گیاهان چای وحشی و جنگل های زراعی است. **Agroforestry** یک تکنیک مدیریت زمین است که اساساً درختان را با محصولات کشاورزی در یک قطعه زمین ترکیب می کند، بنابراین منجر به رشد محصولات در یک منطقه وحشی تر و در نتیجه از نظر اکولوژیکی متنوع تر می شود.

معمولاً کشاورزان کشاورزی از آفت کش ها و علف کش های بسیار کمتری نیز استفاده می کنند، و ترجیح می دهند که محصولات را با کمترین مداخله ممکن رشد دهند، نه در مزارع با دقت نگهداری شده. به این ترتیب، این گیاهان چای منابعی را برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی ایجاد می کنند و معمولاً برگ هایی با کیفیت بالاتر دارند.

از سوی دیگر، مزارع چای که به صورت تک کشت، یعنی به عنوان تنها محصول در یک قطعه زمین کشاورزی کشت می شوند، معمولاً در برابر تغییرات آب و هوایی آسیب پذیرتر هستند. جنگل های زراعی نیز برای مقابله با آفات و الگوهای ناهموار بارندگی مجهزتر هستند.

ترجمه: ناهید حسینی

لرستان سرزمین هزاره ها

استان لرستان با استان‌های خوزستان از جنوب، مرکزی، همدان و کرمانشاه از شمال، اصفهان از شرق و ایلام از غرب همسایه است. خرم‌آباد در ۴۹۰ کیلومتری تهران واقع شده است و در فصل بهار (به خصوص اردیبهشت ماه) بهترین شرایط آب و هوایی و زیباترین مناظر طبیعی را دارد.

خرم‌آباد قدیم دو محله دارد که بازار قدیمی شهر هم در جوار امامزاده زین‌الدین علی در میان این دو محله محصور شده است. خود بازار مشخصه خاصی ندارد جز اینکه احتمالا آنجا تنها جایی است که می‌توانید زن‌های لر را با گل وانی (سربند) و لباس‌های محلی رنگارنگ ببینید.

اما حتی در بازار هم نمی‌توانید مردها را با لباس محلی‌شان (شال و ستره و کلاه) پیدا کنید. قبل‌ترها مردها هم برای عروسی و مراسم خاص لباس محلی می‌پوشیدند، اما این روزها حتی دامادها هم لباس محلی نمی‌پوشند. در بازار، تقریباً همه جا می‌شود ردیای زنان عاشبیر را پیدا کرد. اگر تابستان باشد، آنها بساط دوغ و کره و سرشیرشان را جلوی‌شان پهن کرده‌اند و حاصل دسترنج‌شان را می‌فروشند و در فصل پشم چینی، ماشه‌های‌شان (نوعی جاجیم نازک که نوعروسان لر رختخواب‌های چهارشان را لای آن می‌پیچند و به خانه بخت می‌برند) را روی دوش‌شان انداخته‌اند و مشغول چانه زدن هستند.

کنار گندم‌زارهای طلایی وسیع، می‌توان سبزی شالیزار را هم دید، با همان بوی گرم و شرعی شمالی و برخی کباب‌های خوش عطر و پختی هم از شالیزارهای‌شان

عمل می‌آید. با این تفاوت که کشت و کار در لرستان، کار مردانه‌ای است و زنان‌شان کمتر در مزرعه‌ها مشغولند.

شما را به آش و گوشت با همان پلوماهیچه می‌کنند اما غذاهای محلی خوشمزه‌ای دارند مثل خورشت آب‌لوی یا شامی‌کیاب که آنها را توی فرج سرتورانی در سطح شهر پیدا نمی‌کنید مگر اینکه میهمان یکی از اهالی بشوید و احتمالا از حجم زیاد غذاهایی که برای شما پخته شده متعجب کنید.

غذا بخش مهمی از زندگی لرهاست و شاید به همین دلیل هم سوغاتی‌های مخصوص خرم‌آباد بیشتر خوردنی‌اند از عسل کوه‌های زاگرس گرفته تا روغن حیوانی و کاک (یک نوع شیرینی). اما موقع خرید خیلی دقت کنید جنس تقلبی نخردید و لذت طعم و بوی اصلی‌شان محروم نمانید، مخصوصاً اگر غریبه هستید و مسافر.

پیک‌نیک رفتن روزهای جمعه یا تعطیل، بخش جدانشدنی زندگی خرم‌آبادی‌هاست و هر موقع سال که باشد از دیدن سیل ماشین‌هایی که به سمت حومه شهر سرازیرند متعجب خواهید کرد. آنها حتماً توی پیک‌نیک‌های‌شان آتش روشن می‌کنند حتی اگر بساط کیاب راه نیندازند، پلوما و پیسوک (یک نوع سبزی محلی) می‌کنند و زیر آتش می‌گذارند می‌خورند.

آتش هنوز برای لرها بسیار محترم است. آنها هیچ وقت آتش را با آب خاموش نمی‌کنند حتی اگر آتش منقل کیاب باشد و اعتقاد دارند که تشنگاه (آتشگاه) صاحبخانه این طوری همیشه روشن می‌ماند.

لرها همه با هم فامیلند. این اصل را هرگز فراموش نکنید! این طوری است که شما ممکن است با کسی پرس و جو، دوست قدیمی دوران خدمت‌تان یا هم‌شکاردی دوران دبستان‌تان را پیدا کنید.

چش‌ها و اعیاد یکی دیگر از نمادهای مشترک ملی، اعیاد و جشن‌های مشترک در سطح ملی می

دنیای جوانان/ ناظم رام
لرستان سرزمین هزاره هاست... سرزمین تمدن های دیرین زاگرس؛ سرزمینی که دیدنش را نباید از دست داد.

تا حالا تصور کرده‌اید که اگر سال‌ها پیش به دنیا آمده بودید چطور زندگی می‌کردید؟ یا مثلاً کجای این سرزمین؟ اگر در عصر صفوی به دنیا آمده بودید شاید دل‌تان می‌خواست اصفهانی

می‌شدید و یا کالسکه میدان نقش جهان را دور می‌زدید یا اگر قدیمی‌تر بودید چطور؟ دوست داشتید نسیری یا تشید تا تلقی تلقی سیم اسب‌ها را روی پهلای قصرهای شاهان هخامنشی ببینید؟

است که به آن (اول قاره) یا (توک چله) می‌گویند تنقلات زیادی مصرف می‌کنند در این شب که خانواده‌ها مشغول خوردن شب چره ی شب پلدا (گندم بریان و کشمش و کنجد) هستند، پسران خانواده‌های دیگر (که در سنین ده تا بیست سالگی) شالی برداشته به پشت‌بام خانه همسایه‌ها می‌روند و شال را از دیوار یا ایوان آویزان کرده و اشعاری را می‌خوانند که در این اشعار یادآور می‌شوند امشب بلندترین شب سال است. سپس ادامه می‌دهند خیر و برکت در خانه ات ببارد و نان و پنیر و شیره، همواره در خانه ات باشد، بزرگ خانه ات نمیرد، و آن قدر تکرار می‌کنند تا صاحب خانه سهمی از شب چره به آن‌ها بدهد (چنگایی و حنیف، ۱۳۷۴: ۷۲-۷۳).

روسم و اعتقادات خاص مردم این خطه عمدتاً متأثر از متغیرهای اسلامیت و ایرانیست می‌باشد. هرچند ویژگی‌های جغرافیایی و کماتچ و ساز و دهل به گوش می‌رسد. به مناسبت این روز اهالی قصه‌هایی دارند، از جمله این داستان‌ها: به اعتقاد مردم کیخسرو فرزند سیاوش نمرده زنده است و در صورت طلسم درآمده زمانی که آقا امام زمان (عج) ظهور می‌نمایند به فرمان‌خاوند این طلسم خود به خود می‌شکند و کیخسرو و شش نفر از همراهانش که یکی از آنان بیژن است بیدار می‌شوند و در رکاب امام عصر (عج) شمشیر می‌زنند. آن‌ها همچنین

روسم و اعتقادات خاص مردم این خطه عمدتاً متأثر از متغیرهای اسلامیت و ایرانیست می‌باشد. هرچند ویژگی‌های جغرافیایی و کماتچ و ساز و دهل به گوش می‌رسد. به مناسبت این روز اهالی قصه‌هایی دارند، از جمله این داستان‌ها: به اعتقاد مردم کیخسرو فرزند سیاوش نمرده زنده است و در صورت طلسم درآمده زمانی که آقا امام زمان (عج) ظهور می‌نمایند به فرمان‌خاوند این طلسم خود به خود می‌شکند و کیخسرو و شش نفر از همراهانش که یکی از آنان بیژن است بیدار می‌شوند و در رکاب امام عصر (عج) شمشیر می‌زنند. آن‌ها همچنین

قدیم و کوچک باغ قدیمی صدای ساز و آواز با صدای پای بهار و شمیم شکوفه‌ها همونا می‌شد. مردم بعد از سال تحویل به دید و بازدید بزرگان و اقوام و دوستان و همسایگان می‌رفتند و با سرکشی، آئین مهرورزی و مودت را بجا می‌آوردند. با تبریک عید، ارتباط‌ها را تداوم می‌بخشیدند و در حال همدیگر خبردار می‌شدند و کدورت‌ها را به فراموشی می‌سپردند. بزرگان و به ویژه میزبان‌ها با دادن عیدی به کوچک‌ترها این سنت را حفظ کرده و شادی این ایام که یکی از نمادهای آن شادی‌های کودکانه است را دو چندان می‌کنند. در بیشتر خانه‌ها که دارای ذوقی بودند صدای ساز و آواز پنداری میهمان بود و با خولدن تک بیت‌های علی دوستی و سرداندن ترانه‌های نوروزی و بهاریه‌ها، محفل انس گرم‌تر و شادمانه‌تر می‌گردند. با توجه به ارتباط تنگاتنگ شعر و موسیقی در فرهنگ ایرانی در لرستان نیز ترانه‌های زیبایی در وصف نوروز و در ارتباط با بهار ساخته شده است (صدا و سیمای مرکز یاسوج).

نیمه ی شعبان جشن های مذهبی نیز مانند سراسر کشور در میان مردمان لر جایگاهی ویژه دارد. «شادایی» در کتاب فرهنگ مردم لرستان در خصوص گرامیداشت جشن نیمه ی شعبان می‌نویسد: یک روز قبل از نیمه ی شعبان و زادروز تولد صاحب الزمان (عج) اهالی لرستان تدارک این روز را می‌بینند. مغازه داران، مغازه ی خود را با فرش های نفیس ایرانی و پارچه های رنگارنگ و زیبا آذین می‌کنند، به ویژه در بازار اصلی شهرها، خیابان‌ها را با چراغانی و تزئینات بسیار دیدنی سروپوشیده می‌کنند و تا پایان روز تولد، به وسیله ی نقاشی و خلوطنویزی با جمله یا چسباندن پنبه و با خطی خوش این روز را به همه تبریک و تهنیت می‌گویند.

در سراسر بازار، مردم لرستان همچون دیگر مردم کشورمان، شور و شوق وصف ناپذیری داشته و از میهمانان با چای و شیرینی و نذری‌های دیگر پذیرایی می‌کنند. مداحان و مرشدان شهر نیز در وصف آقا امام زمان ایرانی تعزیه می‌شود، اما در مجموع آداب

اگر خیلی خیلی قبل‌تر از این حرف‌ها به دنیا می‌آمدید چطور؟ مثلاً پنج هزار سال پیش از میلاد مسیح! احتمالاً در غار زندگی می‌کردید. اما کجاست؟ ما به شما می‌گوییم که احتمالاً شما در یکی از غارهای لرستان کنونی زندگی می‌کردید. در غارهای اطراف دره سرسبزی که حالا شهر خرم‌آباد نام دارد و در این صورت احتمالاً از تمدن‌ترین مردم عصر خودتان حساب می‌شدید. هرچند این روزها برای دیدن گل سر مفرغی که یک گوزن ظریف روی سرش حکاکی شده حتماً باید به پارسیس و موزه لوور مراجعه کنید و از دیدن هنر نیاکان‌تان به خود ببالید اما همین حالا هم می‌توانید به سمت جنوب غربی کشور راه بیفتید و به لرستان برسید- به مهد تمدن مفرغ (برنز) دنیا.

در این شماره از روزنامه با گوشه‌ای از مراسم و آداب و رسوم این خطه از کشورمان آشنا می‌شویم.

مشورت بسیار خصوصی با یکی از والدین دختر مورد نظر کنایه‌ای را می‌زند و با زرتگی خاصی سعی دارد که در نگاه اول تمایل و رضایت والدین دختر به وصلت با پسرش را مورد سنجش قرار دهد. در این مرحله حرف صریح و رک نباید گفته شود (صدا و سیمای مرکز یاسوج). این امر که منطقه کهنگیلویه و بویر احمد نیز انجام می‌شود، در منطقه بختیاری اصطلاحاً به آن «زیر به زیر» می‌گویند (چنگایی و حنیف، ۱۳۷۴: ۳۳-۳۴). نشان کردن (نشونه بنودن) اصطلاحاً آن را پشت عقد یا پشت نکاح نیز می‌نامند و سایر احتیاجات روز عقد و عروسی قید شده است بین دو خانواده ی عروس و داماد رد و بدل نموده و با توافق و رضایت هر دو خانواده یا بزرگان خانواده که می‌رسد این لیست که سیاهه نامیده می‌شود حتماً به نام کلام الله مجید مزین است (همان).

بردن داماد به خانه ی همسر آینده اش با نامزد شدن دختر و پسر، داماد به همراه چند نفر از کسان خود با اعلام قبلی به صورت آشکار از عروس مورد نظر خواستگاری کند. خانواده عروس در این مرحله، نظر قاطع خویش را ابراز نمی‌کنند، ولی می‌توان از لحن آن‌ها فهمید که آیا رضایت دارند یا خیر؟ اگر خانواده عروس در این مرحله قصد داشته باشند کاملاً جواب منفی بدهند به

پایبندی به عهده و پیمان رعایت می‌شود. آیاتی مانند «اولوا بالعقد» و «یا روائاتی نظیر (لا ایمان لمن لا عقد له» که پیامبر وفای به عهد و عهده و عهده تقض پیمان است، در متون اسلامی از جمله قرآن کریم و احادیث و روایات معصومین نیز به کرات با آن مواجه می‌شویم نیز در زمره رسوماتی است که در میان همه تیره‌های ششباری لازم الاجراست و شخص پیمان شکن در جامعه انگشت نما و خوار و بی اعتبار می‌شود. به طور خاص در گذشته در موقع چنگ و اختلافات محلی و ایلی احترام گذاشتن به پیمان ضرورت داشت. و امروزه نیز در مناطق لر نشین کماکان پایبندی به عهد و پیمان رعایت می‌شود.

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

مورد تأیید و تأکید مجدد قرار دهند. پذیرایی این روز را اصطلاحاً شیرینی حرونی می‌نامند و معمولاً رفت و آمد داماد به خانه ی عروس تا روز عقد به ندرت صورت می‌گیرد (شادایی، ۱۳۷۷: ۹۰). پشت عقد و سیاهه پس از مراسم شیرینی خوردن، دو خانواده در مذاکراتی روزی رو به بحث در مورد میزان شیرینیا و سایر مناجح و احتیاجات زمان عقد و عروسی می‌پردازند. دو طرف لیستی را که در آن میزان شیرینیا یا مبلغ مهریه که اصطلاحاً آن را پشت عقد یا پشت نکاح نیز می‌نامند و سایر احتیاجات روز عقد و عروسی قید شده است بین دو خانواده ی عروس و داماد رد و بدل نموده و با توافق و رضایت هر دو خانواده یا بزرگان خانواده که می‌رسد این لیست که سیاهه نامیده می‌شود حتماً به نام کلام الله مجید مزین است (همان).

بردن داماد به خانه ی همسر آینده اش با نامزد شدن دختر و پسر، داماد به همراه چند نفر از کسان خود با اعلام قبلی به صورت آشکار از عروس مورد نظر خواستگاری کند. خانواده عروس در این مرحله، نظر قاطع خویش را ابراز نمی‌کنند، ولی می‌توان از لحن آن‌ها فهمید که آیا رضایت دارند یا خیر؟ اگر خانواده عروس در این مرحله قصد داشته باشند کاملاً جواب منفی بدهند به

روز یک دست لباس کامل زنانه به همراه یک سری رخت و تن پوش به عنوان سررختی برای هدیه ی آورد (چنگایی و حنیف، ۱۳۷۴: ۳۴). کافه خانه داری این رسم که در برخی از مناطق کشور اجرا می‌شود مربوط به بخشی از چهار دختر است که طبق قرار توسط داماد تهیه می‌گردد. در برخی مناطق لر نشین کاغذ خانه داری رسیدی است که از خانواده ی داماد گرفته می‌شود که در آن کلیه ی وسایل عروسی و لوازم خانه، بسته به شرایط روز، نوشته می‌شود و خانواده ی پسر مازم به تهیه ی آن‌ها به هنگام عروسی است. در روزگار قدیم که برق نبود، وسایل برقی جزو این وسایل نبود، ولی در حال حاضر لوازم برقی همانند یخچال، پنکه، کولر و وسایل همانند کمد و ظروف چینی، فرش و رختخواب و... را شامل می‌شود. در مواردی نیز ماشین لباسشویی، آب میوه گیری و... کالاهای لوکس دیگری را اضافه می‌کنند که بستگی به شرایط اقتصادی طرفین دارد. البته اگر در مجلس یاد شده قرار شد که بعضی وسایل به وسیله ی خانواده ی دختر تهیه شود، آن کالاهای را لیست یاد شده حذف می‌شود.

شب قبل از عقد که ممکن است مراسم عروسی هم به دنبال آن باشد، مراسم «حناون» یا «حناپندان» اجرا می‌گردد. در این مراسم تعدادی کمد و زین جادو دست و پای عروس را حنا گذاشته و او را برای روز عقد آماده می‌کنند (شادایی، ۱۳۷۷: ۹۱). نکاح کنان در قدیم در مجلس عقد کنان، عاقد که معمولاً روحانی بود ابتدا از پدر عروس و داماد، اجازه جاری کردن صیغه ی عقد دائم را می‌گرفت. سپس برای گرفتن وکالت از عروس یا «ترکه ای چوبی» به جلوس زنانه می‌رفت. عروس زیر چادر بود و یکی از بستگان عروس زنی را هدایت می‌کرد. روحانی با ترکه چوب به سر عروس اشاره می‌کرد و می‌گفت: بی بی فلانی، آیا اجازه می‌دهی که شما را به عقد آقای فلانی با مهریه پیمان و این مقدار بقتال ملا

می‌کنند و سپس طرفین موافقت نامه را در حضور چند تن ریش سفید امضا می‌نمایند (همان، ۳۳). شیرینی حرونی زمانی که دختر انتخاب شد در روز مقرر خانواده ی داماد مقداری شیرینی به همراه کله های قند و قواره‌ای پارچه و یک یا چند قلمه طلا به خانه عروس می‌روند تا با هدای آن نامزدی وی برای پسرشان را رسمیت داده و

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

سوگاری مذهبی مردمان لر به خاطر شیعه بودن، تعصب خاصی نسبت به اعیاد و سوگاری‌های ائمه (ع) نشان می‌دهند و معمولاً مردم نسبت به عزاداری حضرت ابا عبدالله (ع) در این خطه اهتمام زیادی دارند. لذا این عزاداری‌ها که با شروع ماه محرم آغاز می‌شود در شب‌های تاسوعا و عاشورا به اوج خود می‌رسد. یکی از رسومی که در روز عاشورا به طرز خاص و با شکوهی در این خطه اجرا می‌گردد مراسم «گل» است. در لرستان برای مراسم گل در روز عاشورا خاک نرم و مخصوصی به نام گل باغچاله (گل رس) آماده می‌کنند و در میدان‌های بزرگ و کوچک شهر می‌ریزند. صبح روز عاشورا قبل از طلوع آفتاب صدای دهل همراه با سه سوی میدان‌های شهر، محلی که آن را «گل‌عاشورا» می‌خوانند جمع می‌شوند و دسته دسته افراد عزادار و سینه‌زن سرتاپا در گل غلت خورده و سپس در میدان می‌چرخند و با در اطراف آتش در جای جای

تعزیه

مراسمی ماندگار

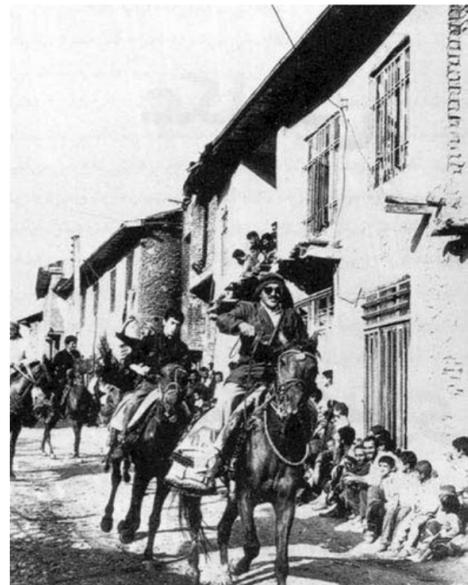
دنیای جوانان / ناظم رام

ایران سرزمین فرهنگهای گونه‌گون، سرزمین همزیستی فرهنگها، سرزمین کثرت و وحدت است. ایران به لحاظ گستردگی قلمرو و قرار گرفتن در موقعیت جغرافیایی خاص دچار گستردگی و پراکندگی فرهنگی و در نتیجه برخورد این فرهنگها دارای فرهنگی پویا، رو به گسترش و در مسیر تحول بوده است. صرف نظر از تغییراتی که به دلیل ظهور و سقوط حکومت‌های گوناگون و بروز جنگ‌های مختلف در فرهنگ مردم ایران

به وجود آمد، ایران و ایرانی همواره دارای جایگاه خاصی در عرصه جهانی بوده است. تعدد عناصر فرهنگی در ایران فرصت مناسبی را در اختیار پژوهشگران می‌گذارد تا در این میدان تحقیق به وسعت ایران زمین به بررسی ابعاد مختلف این عناصر و سیر تحول و تغییرات آن بپردازند. یکی از این عناصر ارزشمند فرهنگی تعزیه و شبیه خوانی است که طی سالیان جایگاه خود را در فرهنگ ایرانیان حفظ کرده است. آنچه در پی می‌آید گذری بر تاریخچه و پیدایش تعزیه که می‌خوانید:

نوحه آن‌ها را همراهی می‌کرده است. چندی بعد به جای نقالان، شبیه چند تن از شهدا را به مردم نشان دادند که با شبیه‌سازی و نشانه‌های نزدیک به واقعیت می‌آمدند و مصائب خود را شرح می‌دادند. مرحله بعد گفت‌وشنید شبیه‌ها بود با هم و بعد پیدایش بازیگران.

تاورنیه □
یکی از مراحل تحول را در یادداشت‌هایش نشان داده است: «در محرم ۱۰۴۶ خورشیدی در حضور شاه صفوی دوم در اصفهان شاهد مراسمی بوده‌ام که پنج ساعت پیش از ظهر آغاز شده و تا ظهر ادامه داشته است. گفته او با مدرکی در شبیه‌سازی تمام می‌شود: در بعضی از این عمارت‌ها طفل‌هایی شبیه نمش خوابیده بودند و آن‌هایی که دور عمارت را احاطه کرده بودند گریه و نوحه و زاری می‌کردند. این طفلان شبیه دو طفل امام حسین (ع) هستند که بعد از شهادت امام، خلیفه بغداد آنها را گرفت و به قتل رسانید.» اوج تکامل تعزیه در دوره ناصرالدین‌شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳) بود. چرا که به تعزیه علاقه فراوانی داشت. تکیه دولت، که به دستور ناصرالدین‌شاه ساخته شد، در ترویج تعزیه بسیار مؤثر بود. تعزیه‌خوانان آن‌جا که در حقیقت تعزیه‌خوان دولتی بودند زیر نظر «معین‌الیکا»

از خاندان پیامبر (ص) نبودند. ایرانیان در برابر این خلفا، از افراد خاندان پیامبر (ص) و فرزندانشان حمایت کرده و باعث رشد و رونق همه ساله مجالس تعزیه و دسته‌های عزاداری در کشور شدند. اگر چه که بدیهی است تعزیه به معنای نمایشی امروزه آن طی زمان و به تدریج بر پایه پذیرش شرایط و مردمان به وجود آمده است و نه یک شبه و به امر و دستور یک نفر. تعزیه (یا شبیه‌خوانی)، نوعی نمایش مذهبی و سنتی ایرانی شبیه، عمدتاً درباره شهادت امام علی و امام حسین (ع) و مصائب اهل بیت است. واژه تعزیه، تعزیت در اصل به معنای توصیه به صبر کردن، تسلی دادن و پرسشی از بازماندگان درگذشتگان و در برخی مناطق ایران مثلاً در خراسان به معنای «مجلس ترحیم» است. در میان شیعیان غیر ایرانی (در عراق و شبه‌قاره هند) لفظ تعزیه با وجود ارتباط با شهادت حضرت علی (ع) و یا مصائب شهدای کربلا به معنای «شبیه‌خوانی» به کار نمی‌رود، بلکه آنان تعزیه را به مراسمی نمادین اطلاق می‌کنند که در آن دسته‌های عزاداری در طول مراسم، شبیه صریح یا تابوت‌نامه (علیه‌السلام) را بر دوش می‌کنند و هم در پایان روز عاشورا، اربعین و... آن را به خاک می‌سپارند.

«آنه ماری شیمیل» در کتاب خود در این باره می‌نویسد: در قرن سیزدهم/ نوزدهم در قلمرو سلطنت آوده در لکنه‌وی هند، تعزیه به منزله یکی از تماشایی‌ترین نمایش‌ها، در حضور سلاطین برگزار می‌شد. به نوشته این کتاب: در ناحیه کارائیب، مثلاً در «جزیره ترینیداد» نیز تعزیه به مراسمی نمادین اطلاق می‌شود که به آن «تجه» می‌گویند. این قبیل مراسم نمادین در نواحی دیگر جهان، از جمله در اندونزی نیز با عنوان «تابوت» برگزار می‌شود.

پیشینه: برخی محققان، پیشینه تعزیه را به آیین‌هایی چون مصائب میترا، سوگ سیاوش، و یادگار زیربان باز می‌گردانند و برخی پدید آمدن آن را متأثر از عناصر اساطیری بین‌النهرین و آناتولی و مصر، و کسانی نیز مصائب مسیح و دیگر افسانه‌های تاریخی در فرهنگ‌های هند و اروپایی و سامی را در پیدایی آن مؤثر دانسته‌اند. اما در هر حال از برپایی مجالس تعزیه به معنای امروزی آن تا پیش از پایان دوره صفویه اطمینان نداریم؛ تنها نکته آشکار این است که از زمان تسلط عرب‌ها بر ایران، ایرانیان همیشه فرصتی می‌جستند تا خود را از آن سلطه رها کنند. پیدایش نهضت‌های مقاومت و فرقه‌های ایرانی که دشمنان دستگاه مرکزی قلمروی عربی اموی و بعدها عباسی بودند، از نتیجه‌های این کوشش بود. یکی از این مخالفت‌ها موضوع غصب خلافت توسط افرادی بود که

به این شکل که ابتدا تنها دسته‌هایی به کندی از برابر تماشاگران می‌گذشتند و با سینه زدن و زنجیر زدن و کوبیدن سنج و نظایر آن و حمل نشانه‌ها و علم‌هایی که بی شباهت به افزارهای جنگی نبود و نیز هم آوازی و همسرایی در خواندن نوحه، ماجرای کربلا و شهادت امام حسین (ع) و گاهی نیز امام علی (ع) را به مردم یادآوری می‌کردند. در مرحله بعدی آوازهای دسته جمعی کمتر شد و نشانه‌ها بیشتر و یکی دو واقعه خوان نیز به آنان اضافه شدند که واقعه را برای تماشاگران نقل کرده و سنج و طبل و

در برابر شاه و درباریان تعزیه می‌خواندند. صرف نظر از تعزیه‌هایی که موضوع و محتوای آن‌ها به زنان مربوط می‌شد مثل مجلس بی‌بهره‌بانو، در دوره قاجار مجالس تعزیه زنانه نیز برپا می‌شد. که همه تعزیه‌خوانان و تماشاگران، زن بودند. پسرش «معین‌الیکا» در ادامه راه پدر، سطح اجرایی تعزیه را بالا برد و تعزیه جدیدی را پی‌ریزی کرد. او به همراه پسرش دسته‌های بزرگ تعزیه را با اقتدار رهبری می‌کردند و با اشارات و حرکات خود بر همه عوامل اجرایی صحنه تسلط داشتند. براساس مدارک موجود معلوم

و دین‌دار نمایی او می‌شد و شاید به همین دلیل است که از دیدگاه تاریخی شکوفایی تعزیه در این دوران تنها مرهون توجه شاه و اشراف به تعزیه نبوده است، بلکه بیشتر مدیون وجود تعزیه گردان‌هایی است که با ابتکار و خلاقیت خود لباس تازه ای را به قامت تعزیه دوختند؛ بدون آنکه در اصول آن تغییری ایجاد کنند. «خواجه حسینی خان» معاصر «فتحعلی شاه» و «محمد شاه»، «میرزا محمد تقی» تعزیه گردان دوران «محمد شاه» و «ناصرالدین شاه» و پسرش «میرزا باقر» ملقب به «معین‌الیکا» و فرزند «معین‌الیکا»، «ناظم‌الیکا» از تعزیه گردانانی بودند

است که در دهه اول ماه‌های محرم عهد ناصرالدین شاه تقریباً سیصد مجلس «شبیه‌خوانی» در نمایش خانه‌های موقت و دائم یعنی تکیه‌ها و حسینیه‌ها برپا می‌شد. اما اوضاع به همین ترتیب باقی نماند. با افول سلطنت قاجار و روی کار آمدن «ضاحان میرنج» (۱۳۰۴-۱۳۲۰)، به ویژه در دهه دوم سلطنتش، دوران شکوفایی تعزیه هم به سر آمد. سوگواری‌های ماه محرم محدود شد و ممنوعیت‌های متعددی به‌وجود آمد و به‌تدریج برگزاری رسمی مجالس تعزیه متوقف شد، اما اجرای آن در روستاها کمابیش ادامه یافت. رضاخان به دلایل سیاسی و شاید کینه‌ای که به سنت‌های مذهبی ایران داشت، برگزاری تعزیه و هر نوع مراسم مذهبی را در ایران ممنوع اعلام کرد تا تعزیه از تکیه دولت و دیگر حسینیه‌ها و نمایشخانه‌هایی با آن عظمت و شکوه به پهنه روستاها و شهرهای کوچک رانده شود. در دوره پهلوی دوم (۱۳۲۰-۱۳۵۷)، پرویز صیاد از ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۹ ش چند مجلس تعزیه را بر روی صحنه نمایش (تئاتر) آورد. در ۱۳۵۵ ش، «مجمع بین‌المللی تعزیه»، با شرکت و سخنرانی بسیاری از صاحب‌نظران و تعزیه‌شناسان ایرانی و خارجی در شیراز برگزار شد و در آن مجمع، تعزیه‌هایی نیز به اجرا در آمد.

تعزیه نامه‌ها کتاب منشور روضه‌الشهداء نوشته کمال واعظ کاشفی سبزواری (متوفی ۹۱۰) است، زیرا مطالب برخی از تعزیه‌نامه‌ها شباهت‌های فراوانی با مطالب این کتاب دارد. تعزیه‌نویس‌ها در آغاز کار اشعار تعزیه را در «بیاض» می‌نوشتند. هر دفتر شامل یک یا چند «مجلس»

تعزیه نامه (یا «مجلس»، «نسخه»، «شبیه‌نامه»، «نسخه تعزیه»): صرف‌نظر از کتاب‌های تاریخ و مَقَلّ، منظومه‌های حماسی □ مذهبی درباره شهادت امام علی، امام حسین و مصائب اهل بیت (علیهم‌السلام)، از مهم‌ترین منابع تعزیه‌نامه‌هاست، برخی از منظومه‌های مهم حماسی

تعزیه‌نامه‌ها منظوم بوده و اشعار آن‌ها در انواع قالب‌های شعری و بیشتر وزن‌های عروضی و به ندرت بحر طویل، سروده شده‌اند. در آغاز، زبان این متون گاه عامیانه و محاوره‌ای بود اما به‌تدریج ارزش‌های ادبی یافت. خاورشناسان و نمایندگان دولت‌های اروپایی در ایران، بیشترین سهم را در شناسایی و گردآوری تعزیه‌نامه‌ها داشته‌اند. برخی احتمال داده‌اند که «چنگ شهادت» قدیمی‌ترین تعزیه‌نامه تاریخ‌دار است. اگر تاریخ مکتوب برخی از نسخ تعزیه‌نامه‌ها قابل اعتماد باشد، می‌توان گفت که یکی از کهن‌ترین نمونه‌های آن‌ها در ۱۱۳۳ نوشته شده است.

تعزیه و موسیقی: چون شیوه بیان حوادث در تعزیه مبتنی بر آواز بود، معمولاً تعزیه‌خوانان با مقام‌ها و گوشه‌های موسیقی ایرانی آشنایی داشتند. از این رو تعزیه را یکی از مهم‌ترین عوامل حفظ بخشی از نغمات موسیقی ایرانی دانسته‌اند. در هر تعزیه ممکن بود اشعار در گوشه‌ها و دستگاه‌های متعددی خوانده شود، البته در سوآل و جواب‌ها لازم بود که تناسب مقام‌ها رعایت شود.

ارتباط میان تعزیه و موسیقی تنها از طریق آواز نبوده است، بلکه سازهای موسیقی نیز در مجالس تعزیه به‌کار می‌رفت، چنان‌که گاه پیش از آغاز تعزیه و به جای «پیش‌خوانی» با نواختن برخی سازها، مانند شیبور، طبل، دهل، کرنا، سرباز، نی‌لیک، نی، قردنی، نقاره و سینج، تماشاگران را برای شنیدن و دیدن تعزیه آماده می‌کردند.

در صحنه‌های فاقد گفتگو، مثل صحنه‌های مسافرت یا نبرد یا در وقفه‌های میان جریان نمایش (اکسیون‌ها)، نیز از ساز استفاده می‌شد. در تعزیه معمولاً هر یک از سازها کاربرد خاصی داشتند، مثلاً هنگام ورود اشخاص و شروع جنگ‌ها طبل می‌زدند و هنگام وقوع صحنه‌های حزن‌آلود شیبور و قره‌نی می‌نواختند. موسیقی تعزیه موجب حفظ و تداوم بسیاری از نغمه‌ها و قطعات موسیقی سازی و آوازی ایران شد و از سوی دیگر، این موسیقی را در مراتب مختلف تحت‌تأثیر عمیق موسیقی تعزیه وجود دارد.

غم نامه تعزیه: اگر تعزیه غمناک باشد، این است غمناخه تعزیه، که به سیر عامیانه و مذهبی خود برگشت. در دوران «محمدرضاشاه» نیز اگر چه تعزیه باز به میان شهرهای بزرگ بازگشت، ولی هرگز نتوانست جایگاه از دست رفته خود را بازابد. «تکیه دولت» در پی بازپهای سیاسی، ویران شده بود و مردم گرفتار سرگرمی‌های تازه و پروبهاو شدند و دیگر تعزیه را از یاد برنند و اگر چه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، اندکی تلاش برای اجرای این نمایش‌ها، در گوشه و کنار شهر به چشم می‌خورد اما هرگز تعزیه خود باز نگشت. تعزیه خوان‌ها، یک به یک در تهیایی و فراموش شدگی و از همه مهم‌تر فقر شدید مالی، دار فانی را وداع می‌گویند و تنها خاطره ای از گذشته‌های تاریخی این هنر اصیل و روحانی آن در ذهن‌ها باقی می‌گذارند. زیرا که به گفته معین‌الیکا، تعزیه ایران، مرحوم هاشم قیاض: «این حقیقت تلخی است که خارجی‌ها بیشتر به تعزیه ما اهمیت می‌دهند. در این جا گویی تعزیه‌خوانان دشمن دارند. تعدادی می‌خواهند این هنر بومی را از بین ببرند و کوچک‌ترین غفلی باعث از دست رفتن آن خواهد شد».

پیاده‌روی در رمل‌های سرگردان

نیزار مصر در ۶ کیلومتری شرق مصر قرار دارد که در اثر آب چشمه ای زیبا پدید آمده است . این نیزار دارای نیهای بلند می باشد که ارتفاع بعضی از آنها به ۴ متر می رسد . چشمه این نیزار آبشخور حیوانات منطقه می باشد .

از دیگر نقاط دیدنی این منطقه می توان به دریاچه نمک خور و کویر طبقه واقع در ۵۰ کیلومتری جاده خور-طیس ، روستای گرمه ، روستای محمداباد کوره گز ، روستای

سیاحان به آن منطقه رفته اند. گسترش ریگ جن از شمال غرب به جنوب شرق است و در قسمت جنوب شرقی پوشیده از تپه های ماسه ای به هم پیوسته است که به دم ریگ شهرت دارند.

زیر بنای ریگ جن یک دشت فرسایش یافته است که در حال حاضر تپه های ماسه ای برخان و تپه های ماسه ای هرمی (قورد) آن را اشغال کرده است. تمام ریگ جن دارای رسوبات نمکی فراوان می باشد که عمده

عروسان ، روستای فرحزاد ، جاده کاروان گنز عوسان-سیدستان، جاده آف رود ابراهیم زهرا ریگ کله و کویر مرکزی اشاره کرد .

از دیدنیهای اطراف این روستا میتوان به چال سلکتون، نیزار مصر، دریاچه نمک سلکتون، تخت عباسی، تخت عروس و رملهای ماسه ای اطراف روستا اشاره کرد.

مسیر اول مسیر جاده خاکی جندق به روستای مصر به طول ۴۵ کیلومتر می باشد در ۱۵ کیلومتری غرب شهرستان خور به طول ۲۵ کیلومتر تا روستای مصر است .

پرستاره شب هایی ریگ جن هم یک طرفه، خوابیدن روی شن های روان، روی تپه ای بلند و چشم دوختن به آسمانی که حتی یک نقطه سیاه ندارد. بسیار خیره کننده است.

کویر مصر

روستای مصر در ۴۵ کیلومتری شرق شهرستان جندق و در ۳۰ کیلومتری شمال شهرستان خور از توابع استان اصفهان قرار دارد .

روستای مصر بدلیل قرار گرفتن در جنوب کویر بزرگ دارای آب و هوای گرم و خشک می باشد . جمعیت این روستا بر طبق

چون سفر به ریگ جن بسیار خطرناک است. مهمترین مسئله اینکه اگر تا به حال کویر نوردی نکرده اید و به اصطلاح حرفه ای نیستید، برای اولین تجربه، به هیچ عنوان ریگ جن را برنگزینید. حتی اگر حرفه ای هم هستید، حتما به طور گروهی به این منطقه سفر کنید.

در ضمن، بلد محلی را فراموش نکنید، چون محلی ها معمولا آدم های کار کشته ای هستند و علاوه بر تعیین مسیر، حتی در شرایط

سخت، خیلی خوب می توانند راهنمایی تان کنند. بخشی از منطقه، نسبتا مسطح تر است یا تپه ها کوچک تر، بنابراین عبور از آن نسبتا آسان به نظر می رسد ولی با کمی پیشروی، با کم شدن ارتفاع به اراضی باتلاقی می رسید که اینجا تقریبا جنوب منطقه است. اصرار برای عبور از این اراضی باتلاقی بی فایده است، بنابراین بهتر است از سمت شمال غربی به حرکت تان ادامه دهید.

روستای مصر در ۴۵ کیلومتری شرق شهرستان جندق و در ۳۰ کیلومتری شمال شهرستان خور از توابع استان اصفهان قرار دارد .

روستای مصر بدلیل قرار گرفتن در جنوب کویر بزرگ دارای آب و هوای گرم و خشک می باشد . جمعیت این روستا بر طبق

کویر مرتجاب
کویر مرتجاب در شمال شهرستان آران و بیدگل در استان اصفهان قرار دارد. این کویر از شمال به دریاچه نمک آران و بیدگل، از غرب به کویر مسیله و دریاچه های نمک حوض سلطان و حوض مره، از شرق به کویر بند ریگ و پارک ملی کویر و از جنوب به شهرستان های آران و بیدگل و کاشان محدود می شود.

ارتفاع متوسط کویر مرتجاب از سطح

آخرین سرشماری ۱۲۰ نفر می باشد و مردم این روستا از طریق کشاورزی و دامداری امرار معاش می کنند . مهمترین محصولات این روستا زعفران و گندم می باشد . این روستا دارای دفتر مخابرات است و برق روستا از طریق زرتانور دیزلی تامین می شود .

اتفاقات بی پاسخ و توجیه نشده بسیاری در این منطقه روی داده است و نمک زار های این منطقه محل قتل و دفن موجبات زنده بسیاری بوده است.

فرو رفتن در گل و لجن در ریگ جن، شاید یکی از خطرناک ترین اتفاقاتی باشد که ممکن است گریبانگیر مسافران ناوارد شود و آنها را به کام مرگ بکشاند. سال های متمادی، هیچکس جرأت آنکه به ریگ جن سفر کند و راز این کویر اسرار آمیز را کشف کند، نداشت.

بهترین مسیر دستیابی به این منطقه، جاده سنگفرش ملک آباد است که در بخش شمال شرق پارک ملی کویر قرار دارد. بهترین وسیله برای عبور از این کویر نیز ، جیب های

کویری ایران محسوب می شود. تپه های شنی بلند و جنگلهای تاق جلوه زیبایی به این منطقه بخشیده است. دریاچه نمک آران و بیدگل و جزیره سرگردان از دیگر نقاط دیدنی منطقه محسوب می شوند.

چاه تاریخی دستکن در قسمت شرق کویر، محل آبشخور شترهای کاروانها بوده است.

منطقه امیر آباد در فاصله ۲ کیلومتری روستا دارای تپه های شنی و پوشش گیاهی غنی از درختچه های گز و تاق و نخلهای زیبا می باشد که مناظر بسیار زیبایی را پدید آورده است .

روستای فرحزاد در شمال روستای مصر دارای نخلستانهای زیبا می باشد که توسط شنهایی روان محصور گشته است .

وقتی آخرین کوه هایی که ۲۳۰۰ متر ارتفاع دارند را رد کردید به بخش شمالی ریگ ریگ جن وجود دارد .

سفر به ریگ جن معمولا با بیشترین حد تجهیزات صورت می گیرد. در این سفر لازم است برای مدت حداقل ۱۵ روز ذخیره غذا ، آب، بنزین و وسایل فنی خودرو همراه گردشگر باشد. نقشه را هم فراموش نکنید،

اتفاقات بی پاسخ و توجیه نشده بسیاری در این منطقه روی داده است و نمک زار های این منطقه محل قتل و دفن موجبات زنده بسیاری بوده است.

فرو رفتن در گل و لجن در ریگ جن، شاید یکی از خطرناک ترین اتفاقاتی باشد که ممکن است گریبانگیر مسافران ناوارد شود و آنها را به کام مرگ بکشاند. سال های متمادی، هیچکس جرأت آنکه به ریگ جن سفر کند و راز این کویر اسرار آمیز را کشف کند، نداشت.

بهترین مسیر دستیابی به این منطقه، جاده سنگفرش ملک آباد است که در بخش شمال شرق پارک ملی کویر قرار دارد. بهترین وسیله برای عبور از این کویر نیز ، جیب های

محو ارتباطی جندق – مملمان و از جنوب به شمال انارک و چوپانان محدود است. ریگ جن با وسعتی برابر با ۲۸۰۰ کیلومتر مربع در این محدوده قرار دارد. به عبارتی ریگ جن در حاشیه شمالی به کوه گوگردی، در حاشیه شرقی به جاده دامغان – جندق و در قسمت شمالی به رودخانه ورگی که از ارتفاعات کوه گوگردی سر چشمه می گیرد منتهی می شود. این رود در جهت شمال غربی – جنوب شرقی وارد ریگ جن می شود و کوه ملاحادی در حاشیه جنوبی این ریگزار قرار دارد.

همانطور که گفته شد “ریگ جن” منطقه ای کویری و دارای تپه های ماسه ای در کویر مرکزی ایران است و به دلیل وسعت زیاد و نداشتن چشمه یا چاه آب، در گذشته های دور، محل عبور کاروان ها نبوده و فقط دیدن کویر شهداد فقط در فصل زمستان و در سال های اخیر، چند گروه از محققان و

تپه های شنی یزد

تپه های شنی یزد

باد در ضمن حرکت خود در پهنه زمین، ذرات ریز از قبیل ماسه، شن و ریگ را از زمین بلند کرده و با خود حمل می کند. در مسیر حرکت باد در هنگام برخورد با مانع از قبیل گیاهان، قطعات سنگ و یا عوارض طبیعی دیگر سرعت باد تا حدودی کاسته شده و این ذرات در اطراف مانع انباشته می شوند و به تدریج بر مقدار آن ها افزوده می شود. سرانجام اجتماع این ذرات به قدری می رسد که منجر به تشکیل تپه های شنی شده و جلوه های زیبایی را در پهنه وسیع کویر می آفریند. هرچه این موابع بزرگتر باشند، توده های ماسه ای بزرگتری نیز ایجاد می شوند. تپه های شنی پس از تشکیل در محل خود ثابت نمی مانند، بلکه در جهت وزش باد جابجا می شوند. با وزش باد ماسه ها در دامنه ای که در جهت باد قرار دارد به طرف بالا رانده شده و پس از رسیدن به قله در دامنه پستی تپه عقیده و در آنجا جمع می گردند. جابجایی توده های

کویر ابرکوه

کویر ابرقو یکی از معروفترین مناطق کویری کشور محسوب می شود. این کویر به شکل دایره بین دو رشته کوه قرار گرفته و به فاصله کمی از آن کویر تاغستان (ماقستان) واقع شده است.

کویر ابرکوه (ابرقو) واقع در ۲۰ کیلومتری شرق شهرستان ابرقو است. این کویر از غرب به کوه گینه علی، از جنوب غربی به کوه های یوزه سیاه و حوض سفید، از جنوب شمال به کفه بدر شیراز، از شرق به کوه چاه زرد و از شمال به جاده ابرکوه-تفت محدود می شود. کویر ابرکوه آب اصلی خود را دو رودخانه موجود در حاشیه شمال غربی و رودخانه های دیگری که از حاشیه جنوب شرقی وارد کویر می شوند، دریافت می کند. قسمت اعظم این کویر را نمک زار می شود و این موضوع نیز از دیگر دلایل گرمای شدید آن است.

به دلیل نداشتن جاده و راه مشخص دستیابی به آن به سختی و تنها با همراهی تعداد معدودی که آشنا به مسیرها هستند امکان پذیر است. گندم بریان منطقه ای با پوشش آتشفشانی است و همین پوشش سیاه آتشفشانی موجب بالا رفتن شدید گرما در این منطقه می شود. این منطقه همچنین پست ترین منطقه داخلی ایران نیز محسوب می شود و این موضوع نیز از دیگر دلایل گرمای شدید آن است.

جنوبی شرقی را فرا گرفته و به صورت نوار کل نمک زار را در قسمت های دیگر در بر گرفته است. در حاشیه شمال غربی در حد فاصل خاک های رسی و نمکزار باتلاق قرار دارد که به صورت نوار پهنی حاشیه شمال غربی کویر را می پوشاند.

راه های ورود به این منطقه از دو طریق، مسیر جاده ابرکوه به تفت و جاده خاکی مزرعه آخوند و دوم مسیر ابرکوه به مهرآباد و سپس جاده خاکی اسفندآباد است.

هرنان، نام قله عظیم سنگی ست که از میان دشت صاف و هموار کویر ابرقو سر به فلک کشیده و یکی از زیباترین پدیده های کویری در ایران به شمار می رود.

کویر ریگ جن

کویر ریگ جن در جنوب غربی و غرب دشت کویر، از شمال به جنوب سمنان و جنوب شرق گرمسار، از غرب محدود به پارک ملی کویر و تنگ ظلمات از شرق به

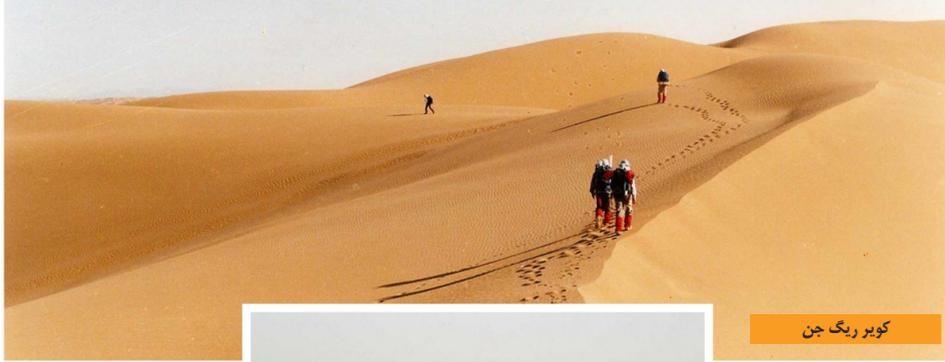

کویر ابرکوه

ماسه ای در شرایط عادی به ۱۰ تا ۲۰ متر در سال می رسد. ارتفاع تپه های شنی متغیر بوده و به ندرت از ۲۰ متر تجاوز می کند ولی گاهی اوقات ارتفاع آن ها زیاد شده و به ۱۰۰ متر نیز می رسد. برای مثال ارتفاع برخی از تپه های شنی شرق کویر لوت از ۱۰۰ متر تجاوز می کند.

با توجه به آب و هوای استان یزد، تعداد روزهای توفانی در این منطقه زیاد است و شمار این روزها در دشت یزد- اردکان به ۴۰ تا ۶۰ روز در سال می رسد. شدت این توفان ها

به اندازه ای است، که گاه شهر را برای زمان کوتاهی در تاریکی فرو می برد. به همراه این توفان ها، مقدار زیادی شن و ریگ جابجا شده و در نواحی پیرامون یزد، اشکذر، بافق، ساغند و شرق اردکان، تپه های شن و ریگ ایجاد می شوند. پهنه این تپه های متحرک، در استان یزد به حدود ۳۰ هزار هکتار می رسد. سن تپه های ماسه ای اطراف شهر یزد کمتر از ۲ هزار سال برآورد شده است و ریشه در

کویر ریگ جن

تاریخ فعالیت های انسانی و بیابان زایی انسان داشته و حاصل استفاده بی رویه از گیاهان توسط آن ها می باشد.

کویر شهداد

شهداد در ۸۷ کیلومتری شمال شرق شهر کرمان است کویر شهداد با وسعتی بالغ بر ۲۴ هزار کیلومتر مربع بخشی از حاشیه غربی کویر لوت است. کویر شهداد از جنوب

غرب به مناطق کوهستانی و سردسیر سیرج و از شمال شرق به مناطق کویری و گردشگری یگری از قبیل کلویت متصل است. در ۲۵ کیلومتری شرق شهداد، شاهد مناظر بدیع، حیرت آور و شگفت انگیزی از زاینده های طبیعت هستنیم. کلوپها از لحاظ شکل ناموهومی و شرایط پیدایش در دنیا بی نظیرند. از دوردست که به کلوپها نگاه می

صحرائ آریزونا ای آمریکا ثبت شده است، اما کارشناسان ایرانی معتقدند، کویر لوت ایران در ۸۰ کیلومتری کویر شهداد منطقه ای به نام “گندم بریان” یا “ریگ سوخته” وجود دارد با دامی ۶۷ درجه سانتیگراد در سایه و ۱۰۰ درجه سانتیگراد روی خاک و گدازه های آتش فشانی در آفتاب، گرمترین نقطه روی زمین است.

از مهمانانش است. کمپ به صورت شمالی، جنوبی ساخته شده و در بین چندین کلویت قرار گرفته تا از گزند باد و طوفان های شن در امان باشد. هم اکنون نزدیک به ۳۰۰ کیلومتر جاده آسفالت، تنها مسیر عمومی برای گذر از این تجربه سرشار از زیبایی و شگفتی است. دیدن کویر شهداد فقط در فصل زمستان و اوایل بهار امکان پذیر است .

باز باران با ترانه

دنیای جوانان / ناظم رام
اسم استان گیلان که به میان می آید، یاد کلوجه و چای لاهیجان ناخودآگاه به میان می آید و به یاد مرداب انزلی و جنگل های فومنات و ... استانی گیلان پر است از دیدنی ها و سرسبزی و جنگلهای فراوان.

آب بازی (آب پاشان، آبریزان، تیرماسیزه)

از مراسم متداول گیلان در گذشته،

آب بازی بود که امروز کمتر اثری از آن می توان یافت. این جشن در شرق گیلان و غرب مازندران به «تیرماسیزه» به معنی سیزدهم ماه تیر مشهور شده و احتمالاً همان تیرگان است. در فرهنگ ایران پیش از اسلام روز سیزدهم هر ماه تیر نام داشت و روز سیزدهم تیر را جشن می گرفتند. این مراسم به «آبریزان» یا «آب پاشان» نیز معروف بود. جشن آبریزان تا عهد شاه عباس در طبرستان و گیلان برقرار بود و سپس به تدریج از یاد رفت. از مراسم دیگر این روز فال گیری و «لال شوش زنی» است. در این مورد، بزرگ خاندان بر بدن اهل خانه و دام ها و نیز به در و دیوار و همه چیز خوب می زد و خاموشی اهل خانه در برابر ضربات ترکه چوب، به باور آنها باعث برکت و رونق اقتصادی و معیشتی آنان می شد.

آینه تکم

یکی دیگر از مراسم قبل از سال نو، اجرای یک نمایش عروسکی به نام «آینه تکم» است که در نواحی غربی استان گیلان انجام می شد. «تکم چی ها» از آذربایجان به نقاط هشتری و حتی انزلی و رشت می آمدند و پیام آور رسیدن سال نو و نوروز می شدند.

«تکم» عروسکی به شکل بز بود که به دسته ای متصل می شد و آن را با پارچه ها و منقوح های رنگی و پر می آراستند و بالا و پایین بردن دسته ای که از میان چوبی سوراخ دار می گذشت، آن را به حرکت و جنبش وا می داشتند. در کنار این نمایش با صدای دو چوب که به هم می خورد و آهنگی شاد را تداعی می کرد، تکم چی ها ترانه هایی خوش آهنگ می خواندند.

بندبازی (لافندبازی)

بندبازی

از نمایش های سنتی گیلان که بیشتر در جشن هایی مثل عروسی، عید نوروز و یا در بازارهای هفتگی اجرا می شد، بندبازی است. در گیلان به آن «لافندبازی» نیز گفته می شود و مانند همان بندبازی در سیرک است. نمایش بر روی طنابی که از روی دو میله فلزی و چوبی محکم و ضربدری شکل گذشته و در دو طرف مهار شده، انجام می شود، اصلی ترین فرد نمایش «پهلوان» نام دارد که بر روی طناب ها با پای برهنه راه می رود و برای تعادل خود چوبی بزرگ به نام لنگر در دست می گیرد. پهلوان با ایستادن داخل تشت و یا قایلمه بر روی طناب راه می رود. گاه با دوچرخه ای که لاستیک آن را برداشته اند فواصل دو تیر را می پیماید. قرار دادن صندلی داخل یک سینی و نشستن روی صندلی و حفظ تعادل در همان حالت، از جمله عملیات دشوار این افراد است. در پایین طناب شخصی که لباس مستخره ای پوشیده و به «یالانچی پهلوان» مشهور است با لودگی و مسخرگی قدیمی ترین سندی است که به چنین نمایشی در گیلان اشاره دارد. فرمانی است نوشته بر روی سنگ مرمر قهوه ای و به خط نستعلیق بر ایوان ورودی مسجد جامع لاهیجان که به دستور «سلمان حسین صفوی» نگاشته شده و طی آن اهالی را

کشتی گیله مردی

این کشتی که امروزه همچنان

در کنار همه زیبایی های خدادادی این استان و تاریخ کهن این خطه . می توان به آداب و رسوم قدیمی مردمان گیلان پرداخت. گسترده‌گی رسوم و خصلت های فرهنگی گیلانیان با توجه به تعدد قومی و گوناگونی لهجه ها به حدی است که حتی آشنایی مختصر با آن

که حیوان به دام می افتاد درهای لانه ها را می بستند.

وقتی که گرازها، گرگ ها، شغال ها و ... در این لانه ها محبوس می شدند، گوزن ها که نمی توانستند از دالان به لانه راه یابند با ضربات پیکان و تیر کشته می شدند. والی و بزرگان دولت آنگاه روی صفه آمده و برای گشودن در لانه ها فرمان می دادند، به نحوی که تنها یک گراز می توانست در آن واحد خارج شود. در این موقع مردی جوان برای ورود به محوطه انتخاب می شد و هنگامی که گراز به طرف جوان حمله ور می شد او با یک ضربه گراز را از پای در می آورد. شاه عباس صفوی پس از تسخیر گیلان چند بار چنین شکارهایی را ترتیب داده بود. در سال ۱۰۰۳هـ.ق عملیات شکاری توسط او با ۱۰هزار مأمور تعقیب شکار انجام شد. در ۱۰۲۳ هـ.ق شاه عباس بار دیگر به گیلان آمد و به فرمان او ۳۰۰ هزار نفر مأمور تعقیب شکار از نواحی یه یس و بیه پیش کرد آمدند و برای تعقیب شکار به جنگل رانکوه اعزام شدند. در این شکار تعداد بسیار زیادی از حیوانات وحشی کشته شدند. این شکار چنان مقبول طبع شاه افتاد که با وجود مرگ ۲۷۰۰ نفر از ماموران، از پایان دادن شکار امتناع ورزید. پس از سقوط فرمانروایان گیلان، و تک بادبدها،

از ارتکاب اعمال خلاف بازداشته و امر به تادیب و تنبیه خلافکاران کرده است. این فرمان که تاریخ ۱۱۰۶هـ ق را دارد مردم را از کبوتر پرانی، گرگ دوانی و نگهداری گاو و قوچ و سایر حیوانات به منظور جنگ با یکدیگر بازداشته و این اعمال را ممنوع شمرده است.

چوگان بازی

این بازی که توسط اسب سواران انجام می شد اولین بار در زمان شاه عباس صفوی به هنگامی که لاهیجان را فتح

نمود در گیلان مورد توجه قرار گرفت. پس از فرار «خان احمدخان» آخرین حاکم کیای بیه پیش، ملک مروی او به دست صفویان افتاد، به دستور شاه عباس باغ بزرگ او را برای ایجاد زمین این بازی خراب کردند و از آن پس این محل به سبزه میدان مشهور شد. پولو(polo) کلمه ای انگلیسی مأخوذ از واژه ای تیبسی و به معنی چوگان است.

چاه نخچیر

حکام قدیم گیلان به شکار علاقه

در این مختصر نمی گنجد.

بعضی از آداب و آیین های مردمی گیلان به مرور در همهمه زندگی شهری رو به فراموشی و برخی دیگر کم رنگ شده است. اینک شرح مختصر و موجز برخی از آیین آداب و رسوم خواهد آمد:

خویش و آرزوی سالی پربرکت و پر یمن برای صاحبخانه، از او هدایایی دریافت می کردند.

گل گل چهارشنبه

از دیگر مراسم کهن ایرانیان که در گیلان هم با بعضی تغییرات جزئی به آن می‌پردازند، «چهارشنبه‌سوری» است که در غروب آخرین سه‌شنبه سال و در شب چهارشنبه انجام می‌شود. به این منظور خار، بوته، گون و گاه جمع‌آوری می‌شد و با درست‌کردن پشته‌هایی که معمولاً رو به سمت قبله می‌نهادند و سپس آتش زدن آنها، از روی آتش می‌پریدند و هنگام پریدن با خوشحالی می‌خواندند:

گل‌گل چهارشنبه به حق پنج‌شنبه زردی بپشه، سرخی بایه نکبت بپشه، دولت بایه

یعنی: ای شعله آتش چهارشنبه، به حق پنج‌شنبه، زردی و ضعف و بیماری رخت برینند و نوبت سرخی و نشاط و خرمی فرا رسد. دوره نکبت و ناگامی به سر آید و دولت و اقبال روی نماید. این سنت که از روزگار زرتشت و حتی جلوتر بر جای مانده، در دوران اسلامی با اعتقادات مردم در هم آمیخته و رنگ و بویی دینی گرفته است. دود کردن اسپند هم از این رسوم است که به معنی می‌شد از سادات خریداری شود و به هنگام دود کردن آن زمزمه می‌کردند:

سیزده سال

آخرین مراسم نوروز، سیزده سال است. در این روز مردم گیلان بیشتر به کنار رودخانه‌ها و در دل جنگل‌ها می‌روند و به صورت گروهی، آخرین روز نوروز را گرامی می‌دارند. دختران گیلانی در این روز سبزه گره می‌زنند. این مراسم معمولاً با بندبازی، کشتی گیله‌مردی و نواختن ساز و تقاره همراه است.

شب چله

شب چله از مراسم باستانی ایران، در گیلان هم از منزلت خاصی برخوردار است. شب اول دی‌ماه هر سال را اهل خانواده و خویشان، و گاه همسایها گرد هم می‌آیند تا آیین شب چله را برگزار نمایند. برای مراسم شب چله، معمولاً خوردنی‌ها و نقلات و آجیل زیادی فراهم می‌آورند. هندوانه به سفزه این شب رنگ و بویی دیگر می‌بخشد و به قولی اگر هر کس در شب چله هندوانه بخورد، در تابستان احساس تشنگی نمی‌کند. یکی از ترانه‌هایی که در این شب زمزمه می‌شود، چنین است:

ازدواج

برای تشکیل خانواده، حضور زوجی که خواهان یکدیگرند، عامل تعیین‌کننده است. در گیلان، به خصوص همپای زنان و مردان در امور معیشتی، ارتباط و آشنایی‌های اولیه از برخورداری ساده و روزمره اهالی آغاز می‌شود.

با توجه به گسترش فعالیت‌های که در بطن زندگی روستایی جریان دارد مثل آیش، وچین و درو و □ شناخت ابتدایی پسران و دختران به وجود می‌آید. این کار گروهی نوروزخوان در کوچه و خیابان به راه می‌افتند و اشعاری می‌خوانند. از معروف‌ترین این اشعار می‌توان به «دوازده امام» و «عروسی گوله» اشاره داشت. اغلب نوروزخوانان نخست دوازده امام را می‌خوانند و وقتی به قسمت ترجیع‌بند می‌رسند، آن را دو نفری تکرار می‌کنند و بعد نوروز و نوسال می‌خوانند. این شعر چنین آغاز می‌شود:

عروسی گوله

نمایش «عروسی گوله» نیز از دیگر مراسم قبل از حلول سال نو به شمار می‌رفت. این نمایش همراه با آواز ریمیک دارای مفاهیم اخلاقی و آیینی خاصی بود. بازیگران این نمایش معمولاً سه نفر بودند و به نقش غول، پیربابو و نازخانم ظاهر می‌شدند. نقش نازخانم را بیشتر مواقع پسر جوانی که لباس زنانه پوشیده بود اجرا می‌کرد. پیربابویا کوسه نقش پیرمردی بود که با غول بر سر تصاحب نازخانم به بحث و جدل می‌پرداخت. غول هم خود را با کلاهی از کلوش (ساقه برنج)، زنگوله‌ها و چماق به هیبتی عجیب می‌آراست. این گروه به منازل مختلف رفته، به ایفای نقش خود می‌پرداختند و در ازای تهنیت‌جویی

نان، قوت لایموت-۳

تنوع جغرافیایی و قومی ایران بقدری است که هر استان در کنار آداب و رسوم قومی خویش غذاها و شیرینی ها و نان های خاص خود را دارند.

در این ستون می خواهیم انواع غذاها و نان های محلی هر استان را به تفکیک برای خوانندگان معرفی کنیم. تا بیشتر از پیش با غذاها و نان های محلی هر استان و هر شهر آشنا شوند.

نان محلی مازندران

کشتا (لاسونان):

از معروفترین نانهای عمومی گیلان زمین است. آرد این نان از مخلوط آرد برنج و گندم تهیه میشود و بدین ترتیب که خمیری خیلی شل از آرد برنج الک ریز شده و اندکی نمک و آب جوش تهیه میکنند خمیر مذکور را که «کراته» نام دارد مانند شامی گرد و پهن کرده و داخل آن در حال جوشیدن میاندازیم تا عمل «لاسونی» انجام گیرد پس زمان کوتاهی آنرا در میاوریوم و لاسو را در آبکش قرار میدهیم کمی که خنک شد با اضافه کردن کمی آرد گندم دوباره روز مدهیم تا خمیر سفتتری بدست آید.

کدونان (کوبی نون):

آرد برنج الک ریزه شده را با کدو حلوائی له شده مخلوط میکنند و کمی تخم شنبلله ساییده شده و نمک به آن میزنیم اگر خمیر زیاد از حد سفت شد کمی آب کدو پخته اضافه میکنند (البته برخی ته استکان آب جوش میافزایند) و خمیر را روز میدهیم گلوله میکنند و روی آنرا پارچه تمیز میکشیم و پس از نیم ساعت وردنه یا نانچو زده و روی توله گلی داغ دو طرفش را یکی پس از دیگری میپزیم.

نان خوله:

یکی از نانهای معروف در شرق گیلان است شبیه کشتا با این تفاوت که در آن ساییده خُلقه دانه که از عطارها قابل تهیه است ریخته میشود. این نان هنگام پختن روی توله گلی مثل بادکنک باد میکنند که اغلب روی آن نوحون میگذاردند تا دو لایه فوفالی و تحناتی نان از هوا خالی شود سپس توسط نانوا دو طرفش چند لحظه روی شعله مستقیم آتش زیر توه گرفته میشود تا کمی سوخته به نظر آید. لطف خوردن این نان به نشستن در کنار نانوا و دیدن مراحل پخت آن است که عموماً برای کسانی که این مراحل را ندیده‌اند و خصوصاً کودکان جالب برنظر میرسد.

نان برنجی:

گیلان تنها از آرد برنج تهیه میشود نان برنجی است. در نانهای برنجی اگر از جنس برنجهای غیر مرغوب استفاده شود به سرعت بیات و غیرقابل استفاده میگردد به همین منظور از مقادری برنج که غالباً از گونه صدری یا بیام باشد در آب کم نمک خیس میکنند پس از

ساعتی برنج را از آبکش رد کرده روی پارچهایی پهن میکنند تا خیسی آن گرفته و دانهها فقط مرطوب یا اصطلاحاً «دو نم» شود.

برنج دو نمه را آسیاب کرده و از آن خمیری با کمی زردچوبه تهیه می‌کنند که به آن «کراته» میگویند. کراته را هم بزند «لاسو» می‌شود. لاسوها را خنک کرده زیر پارچه میگذاردند و بعد برخلاف خیلی از نانهای محلی که دایره شکند بصورت بیضی کشیده وردنه یا نانچو میزنند تا ضخامت آن یک تا دو میلیمتر برسد و بعد آنرا روی تنور نانپزی وروی دیواره داغ گندنی شکل میچسباندند تا بپزد.

لاکونان یا تخ تخی نان:

نوعی نان برنجی است با ضخامت بسیار کم که آنرا هوادهی و خشک میکنند مانندگاری این نان بسیار زیاد است بطوریکه بیشتر از یک ماه هم قابل مصرف میباشد. برای مصرف نان آنرا کمتر از ۱ دقیقه در آب می‌اندازند بعد روی پارچهایی تمیز پهن میکنند و رویش را هم پارچه میکنند بعد از ساعتی نان نرمی حاصل میشود که در فرهنگ آیینی مردم گیلان کاربردهای مختلف دارد مثل درست کردن مرغ لاکو، هفتاد و دو تن، رقاب حلوا که هر کدام در قسمتهای دیگر همین کتاب توضیح داده شد. در دیوشل (بین لاهیجان و لنگرود) جزئی از درآمد اقتصادی خانواده را خانمها با تهیه این نان و عرضه آن به کل استان تامین میکنند در این منطقه آنرا تخ تخی نان میگویند و این نام بخاطر آن است که این نان پس از خشک شدن شکننده و دارای صدای تق تق در حال شکستن میباشد.

نان لاکوی غرب گیلان:

در اطراف شفت وبرخی نقاط غرب گیلان آرد برنج را با زرد چوبه وآب ووز می دهند وبه شکل پولک تو خالی در می آورند ومی پزند و دوباره با آرد گندم خام ووز می دهند تا طعم شیرین گندم بگیرد سپس باز میکنند ومی گذاردن پشت گمج داغ و با « فوکو» وسیله ای گلی شبیه به گوشت کوب که زیرش نقوش لوزی دارد می کوبند تا ناز کتر شده وبپزد و به آن نان لاکو می گویند. شاید این نام بخاطر کوبیدن لایه خمیر باشد.

این نان را لول کش (نازک شده با لوله) یا کرچه نان هم درست میکنند که روی آن شکر و زیره ساییده میریزند اما طرز تهیهاش همان است که در ردیف قبل توضیح داده شد.بعضاً آنرا دور لوله ایی مثل لقمه تو خالی می پیچند و لوله را می کنند و نان را خشک می کنندونگار هم بسته بندی کرده و راهی بازار فروش می کنند.

نان تمبجان:

همان نان لاکو یا تخ تخی است که در برخی مناطق شرق گیلان اینطور نامیده میشود. میگویند این اسم بخاطر عزیز بودن افرادی که تحت عنوان هدیه یا خیرات مثل مرغ لاکو یا هفتاد و دو تن و رناب برایشان نان پخته می شود نامگذاری شده است و معنی آن «تو می جان» به معنی «تو جان منی» میباشد که اینگونه تلفظ آن تغییر یافته است.اما محله ایی به همین نام هم بین سلمان و رودسر وجود دارد که عده ایی اعتقاد دارند خاستگاه این نوع نان بوده ودلیل نامگذاری آن صرفاً معطوف به این است، تنها تفاوت مصرف آن با لاکو یا تق تقی در اینست که لزوماً قبل از مصرف به آن آب میزنند ودر پارچه تمیز برای حفظ رطوبت نگهداری می کنند

گورستان هفتاد ملا

در هر منطقه ای آداب و رسوم، شیوه دفن و نوع ساختمان قبرستان هایشان با منطقه ای دیگر متفاوت است و با نوع زندگی و باورهای دنیایی خود رابطه ای تنگاتنگ دارد. قبرستان های عجیبی در نقاط مختلف ایران دیده می شود که بسیار سوال برانگیز هستند. یکی از این دیار خاموشان عجیب و حیرت انگیز در روستای تمین شهرستان زاهدان قرار دارد. قبرستانی در دل صخره ها با معماری عجیب و بسیار جالب به نام هفتاد ملا.

در ابتدای راه که شنیدیم به سمت گورستانی غریب می رویم، سکوت همه را فرا گرفت. حسی آمیخته با ترس و حیرت و مهم تر از آن کنجکاوی تمام ذهنم را به خود مشغول ساخته؛ چرا قبرستان؟ مگر قبرستان چیزی به غیر از سنگ هایی با جملاتی غم انگیز و تلنگری برای زندگان است؟ چرا تا دنیای شگفت انگیز و هیجانی و جالب زندگان در اطرافمان فراوان است باید به شهر مردگان برویم و سفرمان را با غم آمیخته کنیم؟

باید بپذیریم که این نیز جزئی از سفر است و باید به تجربیات خود اضافه کنیم. از زاهدان در حدود یک ساعت به سمت شرق رقتیم تا این که به روستای تمین رسیدیم. در قسمتی از کوه های روستا تورتفگی تصنعی و عجیبی وجود دارد، کمی نزدیکتر که می شویم می گویند این است قبرستان هفتاد ملا.

قصه به اینجا ختم نمی شود. باید سنگ های متفاوت و عجیب با سوراخ هایی دایره شکل و رنگ های قرمز روی آن را ببینیم. قبرستانی که صاحبش همیشه در سایه و دور از نور خورشید هستند و باد و باران گزندگی به آن ها نمی رسانند. طی کردن کیلومترها مسافت برای دیدن این مکان، واقعا ارزش دارد و سفر را بسیار پربار می کند. اهالی راجع به شکل های متفاوت سنگ ها و چرا در میان کوه؟ آن ها افسانه ها و پاسخ ها جالبی را برای این گورستان بیان می کنند. در مورد وجود این مقبره و محل به خاطر اینکه تاریخ واقعی و رمز و رازهای آن هنوز مشخص نشده، مردم افسانه های مختلفی را بیان می کنند. بعضی بر این باورند که اینجا محل دفن موبدان زرتشتی است که بعد از حمله اعراب به این منطقه پناه بردند. باور دیگر اینکه مردم به علت قرار گرفتن منطقه در مسیر رودخانه، اجساد افراد متوفی را در ارتفاعات دفن می کردند تا از سیل در امان باشند.

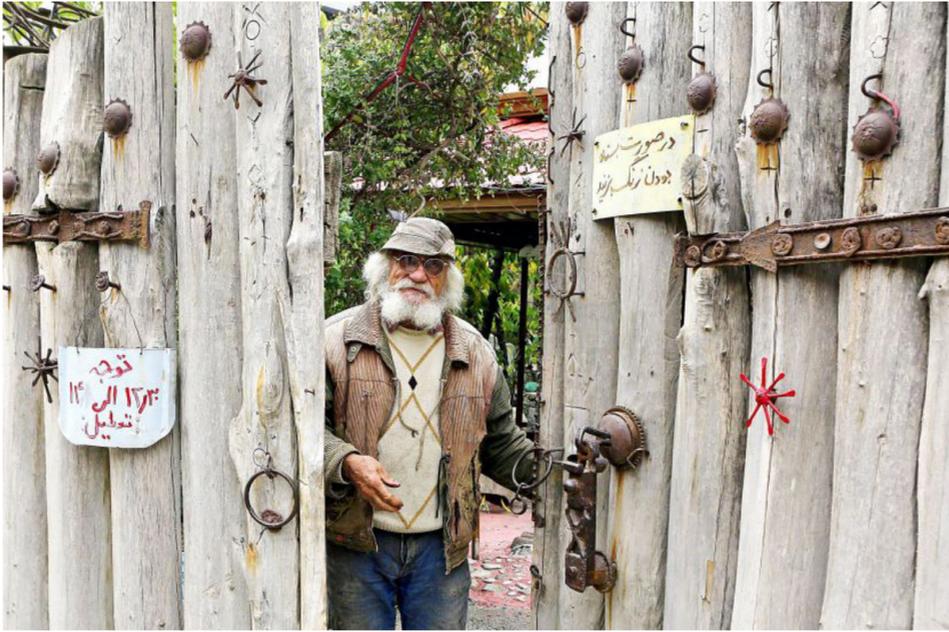
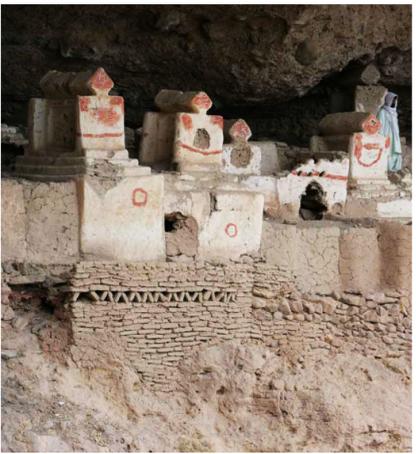
قدمت واقعی این قبرستان در حدود ۸۰۰ سال و متعلق به دوره اسلامی است.

معماری و ساخت قبرستان

مساحت قبرستان بیش از ۵۰۰ متر مربع و به شکل کماتی در بخش شرقی روستای روپس در سینه کوه واقع شده است. قبور به شکل مستطیل و دو طرف آن به وسیله خشت خام بالا آورده شده، مثل صندوقچه، و اجساد را داخل آن قرار داده و قبور را به صورت مسطح ساخته اند.

برای ساخت قبرها از سبک معماری مقبره کورش در پاسارگاد الهام گرفته اند. بر روی هر کدام از قبرها هشت سوراخ تعبیه شده که هوا از داخل آن ها عبور می کند. قسمت هایی از قبور را با رنگ قرمز نقش زده اند. دسترسی به قبرستان: سیستان و بلوچستان، زاهدان، روستای تمین. بهترین زمان برای سفر به این نقطه از کشورمان فصل پاییز و زمستان است.

در این قسمت مجسمه ها براساس جنس و مترتال دسته بندی نشده و آنها با توجه به فضای داخلی موزه چیده شده اند. (۶ فضای باز مجموعه

ترکیب فضای طبیعی و فضای مصنوعی ساخته دست بشر، منظره ای جالب و تماشایی به وجود می آورد که در این موزه شاهد این هماهنگی هستیم. در فضای باز مجموعه، در کنار زیبایی های طبیعی، مجسمه ها و آثار قرار گرفته شده که گردشگران علاوه بر لذت بازدید طبیعت، از مجسمه هایی که در طول مسیر قرار دارد، حظ بصری می برند.

تابلوهای نقش برجسته در نظر گرفته شده و دختر استاد خانم، اما هوشمند وزیری آن را اداره می کنند

کلکسیونهای استاد وزیری در طول چهل سال اخیر دکتر وزیری کلکسیون ارزشمندی از آفتابه ها و پارچ های مسی قدیمی را فراهم کرده همچنین به خاطر علاقه شخصی ایشان به ورزش شطرنج، علاوه بر اینکه در اوقات فراغت خود به این ورزش می پردازند، کلسیونی از شطرنج را نیز جمع آوری کرده اند.

آدرس و ساعات بازدید

لواسان، بلوار امام خمینی، جاده کند علیا و سفلی، دوراهی بوجان، سمت چپ، پلاک ۷۷. تلفن: ۲۶۵۵۶۶۰۴ فکس: ۲۶۵۵۶۷۳۴

بازدید از این موزه همه روزه از ساعت ۹ الی ۱۲:۳۰ و از ساعت ۱۴:۳۰ الی ۱۹ امکان پذیر می باشد. در روزهای تعطیل و جمعه ها موزه از ۹ الی ۱۹ یکسره پذیرای علاقه مندان از موزه می باشد.

دنیای جوانان/ ناظم رام در گوشه کنار شهر پر هیاهوی تهران در جایی نزدیکی پایتخت، در کنار کوهپایه های جنوبی البرز میان خوش آب و هوا ترین منطقه لواسانات. مجموعه ای در یک موزه شخصی جمع آوری شده است که چشم بازدیدکنندگان خاص خود را به خود جلب می کند. در این مجموعه موزه ای جالب و دیدنی را خواهید دید که با سرمایه شخصی دکتر ناصر هوشمند وزیری از هنرمندان و مجسمه سازان نام ساخته و به نمایش گذاشته شده است. آقای هوشمند وزیری آثار مجسمه سازی و کلکسیون های ارزشمند خود در فضایی خاص و شگفت انگیز احداث کرده و در معرض دید عموم قرار داده است. با هم به دیدن این موزه عجیب می رویم و با مجسمه ها و دست سازهای عجیب این مجسمه ساز مبتکر آشنا می شویم

اینجا یک موزه است

دکتر ناصر هوشمند وزیری از مجسمه سازان به نام معاصر ایران است. او در سال ۱۳۲۵ شمسی در همدان دیده به جهان گشود. او در سال ۱۳۵۰ موفق به دریافت لیسانس مجسمه سازی از دانشگاه هنرهای زیبا تهران شد و در سال ۱۳۷۳ دکترای افتخاری و استاد درجه یک هنر از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را دریافت کرد.

از ایشان تاکنون مجسمه و آثار هنری زیادی به نمایش درآمده است، کسانی که از پارک جمشیدیه تهران دیدن کرده اند با مجسمه های زیبا و جالبی روبه رو شده اند که فضای پارک را دگرگون و دیدنی ساخته اند. این مجسمه های منحصر به فرد اثر استاد وزیری می باشد.

از دیگر آثار ایشان که در شهر بزرگ تهران به نمایش گذاشته شده می توان از مجسمه پرواز و نردبان در پارک ایران شهر (خانه

بخش نمایشگاهی، کارگاهی، صنایع دستی، آموزشی، نگارخانه و سالن اجتماعات هستیم.

موزه ای جالب و دیدنی که دانشگاهیان رشته های هنر و علاقه مندان به هنر می توانند از آن بهره

فردوسی می باشد. ایشان حاصل تلاش و زحمت شبانه روزی ۵۰ ساله خود را در معرض تماشای هموطنان خود قرار داده و به خاطر علاقه ای که به سرزمین مادری خود دارند، پیشنهاد و دعوت کشورهای دیگر را برای فعالیت هنری خود نپذیرفتند. در این موزه ما شاهد قسمتهای مختلف

عکاسی کنند. کارگاه صنایع دستی، فضایی برای ساخت آثار هنری سفالین، لعاب، کوره پخت، چرخ سفالگری و کارگاه ساخت

رئیس مرکز تحقیقات سرطان:

جزو ۱۰ کشور اول در رشد سرطان هستیم

دنيا هم زیر پوشش بیمه نیستند.

باید عالمانه‌تر و دلسوزانه‌تر راجع به بیماران سرطانی حرف بزنیم وگرنه مجبور می‌شود برود خانه و فرش و طلاهای همسرش را بفروشد و بعد هم نتیجه نمی‌گیرد.

این‌طورکه از کلام شما متوجه شدم ما درگیر یک‌جور سودجویی از درمان سرطان‌ها هستیم؟

دلت می‌خواهد این جواب را از من بگیری، اما توجه کن، یکسری اصول اخلاقی در درمان وجود دارد، اگر این اصول اخلاقی را به هر دلیلی بلد نباشیم خلاف است، گاهی به‌دلیل

علم نداشتن بلد نیستیم، گاهی هم خدایی نکرده به‌دلیل ساختار جیب‌مان هست که بلد نیستیم، اما در هر صورت هرکی بلد نباشد خلاف کرده

از نظر من آن آدم منحرف است، اول ارزان‌سازی خدمات است و این نیاز به علم دارد، این‌که فکر کنیم تاجرهای شرکت‌های دارویی فلان دارو را در تلویزیون داخلی و خارجی تبلیغ کنند و طرف بیاید بگویم من با گل‌نقشه معجزه کردم این اقتصاد است علم پزشکی نیست، ما دو شرط در درمان بیمار سرطانی داریم، اول افزایش طول عمر و دوم افزایش کیفیت زندگی هرکار دیگری که انجام بدهیم غلط است.

دوم تقاضای القایی است، یعنی من پزشک به دلیلی نخواهم کار را برای مریض انجام دهم که چیزی گیرم بیاید، سوم تعارض منافع و چهارم استفاده از تکنولوژی مناسب است، این‌ها اصول اخلاقی درمان هستند، این اصول در خیلی از جاهایی‌که ما فکر می‌کنیم عدالت نیست به‌خوبی رعایت می‌شود اما در کشور ما نمی‌شود، در کشور ما هنوز دلار ۵۰ هزارتومانی را جایی خرج می‌کنیم که یک قران به درد مریض نمی‌خورد، اما کانادایی و سوئدی این کار را نمی‌کنند. شما سرطان را به دولت گره

زدید، از طرفی درمان سرطان را به دانشی گره زدید که برداشت من این است که در اختیار مرکز شما است، اما همه بیماران که به مرکز شما دسترسی ندارند، دولت چرا کاری را بخر که به مردمی که بیچاره‌ها باشند؟ ببینید هر اقدام اجتماعی چهار مولفه دارد، حاکمیت، حکومت، تولیت و ملت، اگر بلد نباشیم این چهارتا را همسو کنیم مردم ضرر می‌کنند.

الان کجایی این چهار مولفه ایراد دارد که مردم دارند ضرر می‌کنند؟ حالا شما هم قضاوت کردید هم ضرر کردید؛ هیچ جای کار خراب نیست، فقط نمی‌دانیم چه‌کسی باید چه‌کاری انجام دهد، همه یکدیگر از مردم پول درمی‌آید، در بسیاری از موارد بز داندن‌ها به ضرر مردم است. شما به‌عنوان خبرنگار دوست دارید چهارتا حرف قلمبه‌سلمبه بشنوید که اوضاع را بهم بریزید اما اگر گوش بدهند من اصلاح سیستم را می‌خواهم ، قبل‌تر هم گفتیم ۹۴.۷ درصد ام‌آر‌آی هایل‌کامپ می‌شود بی‌خود است چراکه راهنمای بالینی وجود ندارد، روشی که ما سرطان را تشخیص می‌دهیم هیچ جای دنیا این مقدار

هزینه نمی‌کنند، تعداد پت‌اسکن‌های که در کشور ما گرفته می‌شود خجالت آور است. البته من پز مرکز خودم را باید بدهم، در کشور و در سال گذشته بقای بیماران مبتلا به سرطان پستان ۱۱ درصد بهتر شد که خیلی است، در مرکز ما بالای ۹۲درست این بیماران بقا داشتند، پز من سر جایش است و باید بگویم کشور هم خوب شده است اما اگر آن پول‌ها، انرژی‌ها و نیروها درست هدایت شود بهره‌وری بالاتر می‌رود.

اینجا مسئله ما راهنمای بالینی است، وقتی من می‌گویم ۳۰ درصد بیشتر از دنیا شیمی درمانی داریم و ۹۴.۷ درصد ام‌آر‌آی زیادی تجویز می‌کنیم یعنی راهنمای بالینی علمی همزمان مسئله ما راهنمای بالینی نیست؟

اینجا مسئله ما راهنمای بالینی نیست، وقتی من می‌گویم ۳۰ درصد بیشتر از دنیا شیمی درمانی داریم و ۹۴.۷ درصد ام‌آر‌آی زیادی تجویز می‌کنیم یعنی راهنمای بالینی علمی همزمان مسئله ما راهنمای بالینی نیست؟

ما هم به‌عنوان خبرنگار دنبال نفع مردم هستیم.

همچنین برخلاف آن‌چه به مردم می‌گویم عوامل خلقی و روانی مانند استرس مزمن و انسجام خانواده شایع‌ترین علل تغییر نظام ژنومیک مردم هستند که می‌تواند به سرطان ختم شود، اگر کسانی‌که همسر هستند از یکدیگر حمایت کنند اولاً سرطان کم می‌شود، دوم این‌که درصورت ابتلا به سرطان طول عمر بیمار نسبت به بیمار دیگری با درمان مشابه و انسجام خانوادگی ضعیف کاملاً متفاوت است. عشق و عاشقی، دوست داشتن و بخشندگی نجات دهنده است، نظام ای‌بی‌ژنتیک به اثبات قطعی رسیده و دروغ نیست.

وضعیت سرطان در ایران چگونه است؟

حدود ۱۵۰ تا ۱۶۰ سرطان به‌ازای ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در سال ایجاد می‌شود، این رقم در کشورهای غربی بین ۴۰۰ الی ۶۰۰ نفر است، یعنی در کشورهای غربی حدود ۴.۵ برابر کشور ما مردم به سرطان مبتلا می‌شوند که فاکتور سن تاثیر دارد، برای این‌که فرصت زود همان متفرده‌ای ژنومیک که توضیح دادم ایجاد می‌شود، هرچقدر آدم سن بالاتری داشت باشد عوامل تغییر دهنده ژنومیک را بیشتر تکرار می‌کند

است؟

پزشک حماقت علمی کرده است که چنین دارویی را تجویز کرده است، او حق تجویز چنین دارایی ندارد، در این وضعیت هم مردم ضرر می‌کند و هم آن پزشک ضرر می‌کند، چراکه بالاخره واقعیت مشخص می‌شود و مردم متوجه می‌شوند. من از همکارانی که ارزان سازی خدمات، تقاضای القایی و تعارض منافع را که از اصول اخلاقی درمان است رعایت نمی‌کنند به شدت گله دارم.

نظام ارجاع به پزشک در کشور ما چه‌طور است؟

در بریتانیا قلب آقای نخست‌وزیر در پارلمان درد گرفت، اما آمبولاس آن‌جا او را منتقل نکرد، چون ایشان پزشک خانواده دارد و حتماً باید آمبولاس پزشک خانواده می‌آمد، اما در ایران فقط با پرداخت ویزیت بلافاصله به فوق تخصص دسترسی پیدا می‌کنی، یعنی انرژی من ممکن است برای بیماری که اصلاً سرطان ندارد هدر برود، چراکه دوست داریم به جای پزشک خانواده فوق تخصص بگوید سرطان و جود ندارد، من می‌دانم آن‌وزیری که جرات کند از نظام ارجاع حرف بزند شب‌دیگر خواب ندارد، برای اینکه مردم قبول ندارند.

آقای دکتر ما از درمان سرطان حرف زدیم اما اجازه بدید این سوال مطرح کنیم که چرا مردم سرطان می‌گیرند؟

معمولاً پاسخ‌های کلیشه‌ای وجود دارد، این‌که هرکسی دخانیات مصرف کند، چربی بخورد، ورزش

نکند، سرطان می‌گیرد، هوای آلوده جزو عوامل سرطان‌زا است، اما باید پرسید کسی که ورزش نمی‌کند و سیگار می‌کشد چه اتفاقی می‌افتد که سرطان می‌گیرد؟ عوامل خطر سرطان وظیفه دارند که در ژن تغییراتی ایجاد کنند، ژن‌ها فرماندهی حیات در دنیا را به عهده دارند، هر انسانی با ۳۰ هزار ژن ساختار ژنی متفاوتی با انسان دیگر دارد، هر ژن از یک زنجیره DNA درست می‌شود که فقط چهارتا اسید بازی در آن بازی می‌کنند، اگر ترکیب این چهارتا تغییر کند بیمار سرطان می‌گیرد، ژنی که می‌خواهد متحول شود یک پروتون یا الکترون در آن جای‌جا می‌شود، آن عوامل خطر مانند سیگار و آلودگی هوا تلاش می‌کنند این پروتون را با ایجاد قطب‌های مخالف جابه‌جا کنند، گاهی اوقات موفق می‌شوند و اگر من عمر کافی داشته باشم بالاخره سرطان خواهم گرفت. اما اتفاقی که حتماً می‌افتد این است که هرگز این اتفاق سو از ساختار ژنومیک من حذف نمی‌شود، یا خودم را وارد فاز بیماری می‌کند یا نوه و نتیجه‌های سال‌های بعد را بیمار می‌کند.

مردم می‌گویم عوامل خلقی و روانی مانند استرس مزمن و انسجام خانواده شایع‌ترین علل تغییر نظام ژنومیک مردم هستند که می‌تواند به سرطان ختم شود، اگر کسانی‌که همسر هستند از یکدیگر حمایت کنند اولاً سرطان کم می‌شود، دوم این‌که درصورت ابتلا به سرطان طول عمر بیمار نسبت به بیمار دیگری با درمان مشابه و انسجام خانوادگی ضعیف کاملاً متفاوت است. عشق و عاشقی، دوست داشتن و بخشندگی نجات دهنده است، نظام ای‌بی‌ژنتیک به اثبات قطعی رسیده و دروغ نیست.

وضعیت سرطان در ایران چگونه است؟

حدود ۱۵۰ تا ۱۶۰ سرطان به‌ازای ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در سال ایجاد می‌شود، این رقم در کشورهای غربی بین ۴۰۰ الی ۶۰۰ نفر است، یعنی در کشورهای غربی حدود ۴.۵ برابر کشور ما مردم به سرطان مبتلا می‌شوند که فاکتور سن تاثیر دارد، برای این‌که فرصت زود همان متفرده‌ای ژنومیک که توضیح دادم ایجاد می‌شود، هرچقدر آدم سن بالاتری داشت باشد عوامل تغییر دهنده ژنومیک را بیشتر تکرار می‌کند

است؟

پس چرا پزشک تجویز کرده است؟

پزشک حماقت علمی کرده است که چنین دارویی را تجویز کرده است، او حق تجویز چنین دارایی ندارد، در این وضعیت هم مردم ضرر می‌کند و هم آن پزشک ضرر می‌کند، چراکه بالاخره واقعیت مشخص می‌شود و مردم متوجه می‌شوند. من از همکارانی که ارزان سازی خدمات، تقاضای القایی و تعارض منافع را که از اصول اخلاقی درمان است رعایت نمی‌کنند به شدت گله دارم.

نظام ارجاع به پزشک در کشور ما چه‌طور است؟

در بریتانیا قلب آقای نخست‌وزیر در پارلمان درد گرفت، اما آمبولاس آن‌جا او را منتقل نکرد، چون ایشان پزشک خانواده دارد و حتماً باید آمبولاس پزشک خانواده می‌آمد، اما در ایران فقط با پرداخت ویزیت بلافاصله به فوق تخصص دسترسی پیدا می‌کنی، یعنی انرژی من ممکن است برای بیماری که اصلاً سرطان ندارد هدر برود، چراکه دوست داریم به جای پزشک خانواده فوق تخصص بگوید سرطان و جود ندارد، من می‌دانم آن‌وزیری که جرات کند از نظام ارجاع حرف بزند شب‌دیگر خواب ندارد، برای اینکه مردم قبول ندارند.

آقای دکتر ما از درمان سرطان حرف زدیم اما اجازه بدید این سوال مطرح کنیم که چرا مردم سرطان می‌گیرند؟

معمولاً پاسخ‌های کلیشه‌ای وجود دارد، این‌که هرکسی دخانیات مصرف کند، چربی بخورد، ورزش

بلافاصله مسائل اجتماعی ایجاد می‌شود، یک مطالعه در ۱۵۹ کشور جهان سوم بر روی ۳۶ سرطان انجام شد، آن‌جا گفته شده اگر ما برای پیشگیری از بروز سرطان ۱۰ دلار مصرف کنیم بالای ۱۰۰ دلار از هزینه‌های درمان صرفه‌جویی می‌کنیم.

شایع‌ترین سرطان‌ها در کشور ما کدامند؟

در زنان ایرانی اولین سرطان، سرطان سینه است و در مردان ایرانی اولین سرطان، سرطان پروستات است، قبل‌تر سرطان معده برای مردان اولین بود، اما الان جایگاه سوم را میان مردان و جایگاه چهارم را میان زنان ایرانی دارد، یعنی سرطان معده عقب‌نشینی کرده است. سرطان معده در کشورهای غربی هم به جایگاه چهلم عقب‌تر رفته، دلیل این عقب‌نشینی سرطان معده رشد اجتماعی و اقتصادی دنیا است، چراکه مثلاً الان تقریباً همه‌جا بیخچال وجود دارد و غذاها کمتر نمک‌سود می‌شوند. البته سرطان معده هنوز کشنده‌ترین سرطان در زن و مرد ایرانی است.

بعد از پروستات سرطان روده بزرگ جایگاه دوم را گرفته است، یکی از دلایل آن رفتار ما است، الان شاید کسی بدانش نباشد آخرین باری که سبزی خورده چه روزی بوده است، همین سبب شده مواد مدفوعی در شکم باقی بمانند و فلور میکروبی بهم بخورد.

تعداد برخی سرطان‌ها هم دارد بیشتر می‌شود، مانند سرطان تیروئید، آن‌هم برای این است که امروزه ما زودتر می‌توانیم این نوع سرطان را شناسایی کنیم.

چهار سرطان ویژه ه زنان است، سرطان رحم، دهانه رحم، تخمدان و البته سرطان پستان. بین سرطان دهانه رحم در کشور ما و سرطان دهانه رحم در سایر کشورهای دنیا به‌ویژه کشورهای غربی اختلاف وجود دارد، این سرطان با این‌که سرطان ویژه زنان است اما میان مجموع سرطان‌های زنان و مردان چهارمین سرطان کشنده در جهان محسوب می‌شود درحالی‌که کشندگی آن در ایران جزو ده سرطان اول نیست، همچنین سرطان دهانه رحم در ایران ۱۰ سال پیرتر از کشورهای غربی پیدا می‌شود درحالی‌که ما در پیدا شدن تمام سرطان‌ها ۱۰ سال جوان‌تر از سایر کشورها هستیم، چون جمعیت ما هنوز به پیری غربی‌ها نرسیده است. علت این مسئله اختلاف فرهنگی است، یک ویروسی به‌نام HPV وجود دارد که ویروس انسانی زگیل ساز است، این ویروس سرطان دهانه رحم ایجاد می‌کند اما اصلاً به این معنا نیست که عامل دیگری سرطان دهانه رحم ایجاد نمی‌کند. در غرب به‌دلیل این‌که آن‌ها روابط جنسی زودتر از ازدواج دارند و بعد از ازدواج مقید هستند، از زنان خواسته شده واکسن HPV را تزریق کنند، اما افرادی که این واکسن را تزریق می‌کنند فکر می‌کنند برای داشتن رابطه آزاد هستند درحالی‌که عوامل دیگر ابتلا به سرطان همچنان وجود دارد، نگرانی من این است که این فرهنگ در ایران جا بیفتد و به دختران ظام شود.

الان درباره تزریق این واکسن خیلی تبلیغ می‌شود.

برای این‌که گارد سیل را وارد ایران کردند میلیون‌ها تومان می‌فروشدند و تبلیغ می‌کنند همه دخترها تزریق کنند، یعنی از یک میلیون تولد ۵۰۰ هزار نفر آن‌ها دختر هستند، سالی ۵۰۰ هزار واکسن که هر کدامش ممکن است از ۲ میلیون و بیشتر قیمت داشته باشد چقدر می‌شود، آیا واقعا این پول را باید به گارد سیل داد؟ مردم حواس‌شان باشد خانواده را از دست ندهند. آقای دکتر اخیراً درباره مهاجرت پزشک‌ها هشدار و نگرانی وجود دارد، نظراتان چیست؟

من عدد و رقم ندارم، اما شاهد مهاجرت فرستی و مهاجر پذیری برنامه‌ریزی لازم دارد، در مجله نست اعلام کرد در چند روز قبل از حمله روسیه به اوکراین، بیش از ۵ میلیون ۳۰۰ هزار نفر اوکراینی به آمریکا برده شدند، چند روز قبل در سازمان ملل جلسه‌ای بود و نماینده یکی از کشورها اعلام کرد ۶ میلیون نفر اوکراینی آواره شدند، آمریکا چه برنامه‌ریزی‌ای انجام داده که ۶ میلیون نفر را ببرد، شما ببین می‌توانی برای ۱۰۰ هزار نفر این برنامه را داشته باشی؟ برای افغانستان هم همین کار را انجام داد، آن هواپیمایی که همه دیدند آخرین هواپیمای بود، بالای ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر افغانستانی فقط در همان زمان خارج کردند، من کاری با خوب یا بد بودن ماجرا ندارم فقط می‌خواهم بگویم آن‌ها برای جذب برنامه دارند. من معتقدم ما برنامه‌ای برای جذب ندارم و یک ذره بی‌برنامه‌گی برای دفع داریم، من می‌دانم و به یقین می‌گویم که ۸ میلیون از یک قومیتی در کشور ما زندگی می‌کنند که خوش آمدند، اما من در اوراق کشورم نمی‌بینم که برنامه داشته باشد، این خوب است یا بد است؟ الان غصه مهاجرت دکتراها را می‌خورند اما من غصه عموم مردم دارم، کسی که بیج و مهره درست می‌کند حرمت نمی‌نارد، او نباشد کار کشور نمی‌چرخد، بنابراین فقط پزشک‌ها نیستند که مهاجرت می‌کنند، اما ما هیچ برنامه‌ای نداریم، برای آن ۸ میلیون که ایران هستند برنامه نداریم، من خیلی دلم می‌خواهد کنکاش عمیقی دراین‌باره شود، علت‌شناسی صورت بگیرد، انشاءالله این مسئله هم مورد عنایت قرار بگیرد.

ماجرا هستم. به‌علت این‌که من اسم و رسمی در جاهای مختلف دنیا دارم می‌بینم که بچه‌های با سوادی که ما با خون و دل تربیت می‌کنیم می‌خواهند با من کار تحقیقاتی انجام دهند مقاله چاپ کنند که رزومه کاملی داشته باشند برای مهاجرت کردن، این برای سن و سال من خیلی غصه است، عدد ندارم بگویم چند درصد اما آن‌قدری هست که نگران شویم، من الان کم آدم گیرم می‌آید که جای خودم بگذارم و بروم، یعنی جوان کم شده است.

مهاجر فرستی و مهاجر پذیری برنامه‌ریزی لازم دارد، در مجله نست اعلام کرد در چند روز قبل از حمله روسیه به اوکراین، بیش از ۵ میلیون ۳۰۰ هزار نفر اوکراینی به آمریکا برده شدند، چند روز قبل در سازمان ملل جلسه‌ای بود و نماینده یکی از کشورها اعلام کرد ۶ میلیون نفر اوکراینی آواره شدند، آمریکا چه برنامه‌ریزی‌ای انجام داده که ۶ میلیون نفر را ببرد، شما ببین می‌توانی برای ۱۰۰ هزار نفر این برنامه را داشته باشی؟ برای افغانستان هم همین کار را انجام داد، آن هواپیمایی که همه دیدند آخرین هواپیمای بود، بالای ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر افغانستانی فقط در همان زمان خارج کردند، من کاری با خوب یا بد بودن ماجرا ندارم فقط می‌خواهم بگویم آن‌ها برای جذب برنامه دارند. من معتقدم ما برنامه‌ای برای جذب ندارم و یک ذره بی‌برنامه‌گی برای دفع داریم، من می‌دانم و به یقین می‌گویم که ۸ میلیون از یک قومیتی در کشور ما زندگی می‌کنند که خوش آمدند، اما من در اوراق کشورم نمی‌بینم که برنامه داشته باشد، این خوب است یا بد است؟ الان غصه مهاجرت دکتراها را می‌خورند اما من غصه عموم مردم دارم، کسی که بیج و مهره درست می‌کند حرمت نمی‌نارد، او نباشد کار کشور نمی‌چرخد، بنابراین فقط پزشک‌ها نیستند که مهاجرت می‌کنند، اما ما هیچ برنامه‌ای نداریم، برای آن ۸ میلیون که ایران هستند برنامه نداریم، من خیلی دلم می‌خواهد کنکاش عمیقی دراین‌باره شود، علت‌شناسی صورت بگیرد، انشاءالله این مسئله هم مورد عنایت قرار بگیرد.

از مقامات کشور کسی برای درمان سرطان از کشور خارج می‌شود؟

من ندیدم. اخیراً هم شنیده شد که آقای نیری (حسینی‌نیری، معاون سابق دیوان عالی کشور) برای درمان به آلمان رفتند که معلوم شد اشتباه بود، چند روز قبل هم خودم همسر یک وزیر را جراحی کردم. درباره بیماری مرحوم آیت‌الله شاهرودی که رئیس قوه قضائیه بودند، ایشان اول رفتند سراغ دکترهای گیاهی، بعد به ما مراجعه کردند، قرار گذاشتیم که عمل کنیم اما ایشان عمل نکردند، سه سال بعد حال‌شان بدتر شد، مراجعه که کردند برنامه این شد که شیمی درمانی و جراحی کنیم، بار اول که مراجعه کرده بودند شیمی درمانی هم نمی‌خواست. داماد ایشان گفت که در خارج با داروی غیرپزشکی گرفتند و پیگیری کنند، پیشنهاد چین را داده بودند، برای طب سوزنی در چین استخاره کردند که بد آمد اما در مقابل طب سوزنی آلمان خوب آمد، به آلمان رفتند و سه روز و نصفی آلمان بیشتر نماندند، چراکه آن دکتر در آلمان گفته بود با کار ما نمی‌شود برای این بیماری اقدامی کرد.

ایشان در بیمارستان دکتر سمعی بستری نشدند؟

خیر بستری نشدند، چون که ویزای ایشان برای خارج شدن از آلمان مشکل داشت، بعد از طب سوزنی پروفیسور سمعی ایشان را بردند بیمارستان و بعد از یکی دو روز برگشتند ایران، وقتی ایران برگشتند به ما مراجعه کردند اما من دیگر عمل نکردم چراکه نتیجه‌ای نداشت، گفتند چه‌کسی عمل می‌کند ارجاع دادم به دکتر فاضلی که پزشک قابل احترام و از من ۱۰ سال جوان‌تر است.

رئیس مرکز تحقیقات سرطان در کافه خبر خبرنگارلین گفت: «درحال حاضر ۷۰درصد سرطان‌ها در کشور ما درمان می‌شود، ۳۰ درصد باقی مانده هم درمان‌های لازم را می‌گیرند و ممکن است موفقیت‌آمیز باشد. مردم باید به همین نسبت ترس‌شان کمتر شود، چراکه هم خودشان آگاه‌تر شدند و هم علم ما نسبت به درمان بهتر شده است.»

نام سرطان درمان‌های سخت و طولانی مدت را در ذهن تداعی می‌کند، بعید است کسی نام سرطان را بشنود و مثلاً یاد شیمی درمانی یا هزینه‌های زیاد درمان نیفتد، گاهی هر دوره درمان تا ۷۰ میلیون تومان هزینه دارد و خیلی‌ها مجبور شده‌اند برای تهیه دارو و بخش زیادی از دارایی خود را بفروشند، «آیا واقعا دارویی که یک دوره درمان آن ۷۰ میلیون تومان است توان این را دارد یک سال به عمر بیمار اضافه کند؟» رئیس مرکز تحقیقات سرطان در دانشگاه شهید بهشتی تهران با طرح این پرسش به این روش‌های درمانی نقد دارد، او می‌گوید: «باید عالمانه‌تر و دلسوزانه‌تر راجع به بیماران مبتلا به سرطان حرف بزنیم وگرنه مجبور می‌شود برود خانه و فرش و طلاهای همسرش را بفروشد و بعد هم نتیجه نمی‌گیرد.»

محمد اسماعیل اکبری بیان می‌کند: «در کشور ما هنوز دلار ۵۰ هزارتومانی را جایی خرج می‌کنیم که یک قران به درد مریض نمی‌خورد، اما کانادایی و سوئدی این کار را نمی‌کند. ۳۰ درصد بیشتر از دنیا شیمی درمانی داریم و ۹۴.۷ درصد ام‌آر‌آی زیادی تجویز می‌کنیم، الان چند درصد پول‌ها در شیمی درمانی مصرف می‌شود؟ چیزی حدود ۷۲ درصد، این یعنی کم عقلی، پول جایی که باید آموزش و تربیت بدهد نمی‌رود بلکه به سمت شرکت‌های دارویی می‌رود.»

این فوق تخصص جراحی غدد سرطان از دانشگاه چانزهایکنگز آمریکا در ادامه گفت‌وگو از دلایل ابتلا به سرطان، تاثیر روش‌های درمانی و البته سرطان‌های شایع در ایران و جهان می‌گوید؛ شما می‌توانید متن کامل گفت‌وگو را در ادامه بخوانید.

علیرغم همه پیشرفت‌های علم پزشکی، اما هنوز مردم از سرطان می‌ترسند، فکر می‌کنید چرا؟

من درباره بیماران خودم بگویم، آن‌ها از سرطان نمی‌ترسند؛ ما حتی مسیر درمان را طی می‌کنیم، مبحث بیماری‌هایی که اول می‌ترسند در ادامه ترس‌شان می‌ریزد. به‌هرحال سرطان اسم سختی دارد، این اسم به معنای خرچنگ است، معلوم است کسی‌که این اسم را انتخاب کرده چندان از بیماری خوشش نیامده و سرطان را یک بیماری مهاجم و غیرقابل کنترل تصور کرده است، الان هم این تصویر از سرطان وجود دارد اما قدرت مقابله ما هم با سرطان بسیار بالا است. اگر علمی کار کنیم ۴۰ درصد سرطان‌ها را می‌توانیم مهار کنیم، ۴۰ درصد دیگر را هم می‌توانیم درمان قطعی کنیم، می‌ماند ۲۰ درصد که سعی می‌کنیم با هم بسازیم.

بگذارید این‌طور بگویم درحال حاضر ۷۰درصد سرطان‌ها در کشور ما درمان می‌شود، ۳۰ درصد باقی مانده هم درمان‌های لازم را می‌گیرند و ممکن است موفقیت‌آمیز باشد. این نسبت ۷۰ به ۳۰ در تمام کشورهای جهان همین است. ما حدود دوازده سال قبل یک مطالعه انجام دادیم که این نسبت وارونه بود، یعنی در پایان سال فقط ۳۰ درصد به درمان می‌رسیدند، درصورتی‌که الان برعکس است، لذا مردم باید به همین نسبت ترس‌شان کمتر شود، چراکه هم خودشان آگاه‌تر شدند و هم علم ما نسبت به درمان بهتر شده است. پیشگیری از سرطان یک کار حاکمیتی و حکومتی است، به این

پرواز دل به سوی خدا

بقعه شیخ تاج الدین محمد خیوی

یکرنگ ترین شده، این گنبد با حاشیه بندی کاشی های ترک ها و نقش و نگار هندسی و حاشیه سیاه رنگ و لچکی سفید و نقوش منظم و قرینه سازی جلوه ویژه و زیبایی دارد. «آرامگاه محمد بن جعفر طیار» مربوط به دوره تیموریان هست.

بقعه امامزاده عقیل

از نوادگان حضرت عباس بن علی بن ابی طالب (ع) است. بقعه او در خیابان شهید مدنی اسلام شهر واقع شده. بنای بقعه در مساحتی حدود ۲۷۰۰ متر مربع قرار دارد. پلان بنا مستطیل شکل دارای گنبدی خشتیه. نمای بیرونی بقعه با کاشی های معرق آبی، زرد و فیروزه ای رنگ پوشیده شده و بر روی کاشی ها کتیبه های زیادی به خط کوفی و نستعلیق وجود دارد. ضریح مشبک روی مرقد در سال ۱۳۲۲ در اصفهان ساخته شده و در حرم مطهر نصب شده. اصالت بنای بقعه به دوره صفویه بر می گردد و در دوره های قاجاریه و معاصر هم مورد مرمت قرار گرفته و قسمت هایی به آن افزوده شده. نام این بقعه در فهرست آثار تاریخی میراث فرهنگی استان تهران به ثبت رسیده.

بقعه بی بی سیده خاتون

در شمال شرقی شهرستان شهرضا، آرامگاه خاتون صالحه و خیره از

دزفول به شکل گنبدی خیاری بوده. ساختمان بقعه با گنبد خیاری از آثار دوره تیموری و سلجوقیه و بی شک آگه بقعه سبزقبا رو معدوم نکرده بودن به اثر هنری معماری در دزفول بیش از امروز باقی بود.

بقعه شیخ علی بابا

این زیارتگاه به بقعه شیخ علی بابا(ره) معروفه و در روستای سکنج شهر ماهان در استان کرمان، واقع شده. او از عرفای قرن نهم هجری بوده که به زهد و تقوی و کرامت معروفه. برخی اعتقاد دارند که او از نوادگان حضرت امام موسی بن جعفره. بنای قبلی بقعه شیخ علی بابا از خشت و گل بوده، که بعد از تخریب، به جای آن بنایی باشکوه با ایوان رفیع، گنبد بلند، رواق، حرم و صحن ساخته اند. چهار درب ورودی مرقد، توسط حاج احمد عظیم پور فرزند حسینخان نوراللهی کرمانی در تاریخ ۱۳۱۱/۷۴ به بقعه اهدا شده.

ساختمان این بقعه تا کنون سه بار بازسازی شده. بنای اولیه از حدود قرن ۹ هجری تا اوایل دوره قاجار موجوده. در دوره ناصر الدین شاه توسط میرزا محمد علی رئیس نظام کرمان بنای این ساختمان ساخته شده که متأسفانه در زلزله سال ۱۳۶۰ هجری شمسی، آسیب جدی دیده، سه سال بعد با نظر کارشناسی دفتر میراث فرهنگی کرمان بازسازی آغاز شد، ولی چون قسمت زیادی از بنا یکدفعه فروریخت، نتوانستن کار رو ادامه بدن. ساختمان قدیمی رو خاکبرداری کرده و بازسازی فعلی آغاز شد.

بقعه عون بن علی

بقعه عون بن علی

بقعه شیخ بایزید بسطامی

بقعه عون بن علی شهرستان فومن در گیلان از جلوه ویژه‌های برخوردار است و به‌عنوان محور بقاع منطقه و محل اصلی تجمعات مذهبی ساکنان شهرک تاریخی ماسوله به‌شمار می‌آید.

طبق شجره‌نامه موجود این بقعه متبرکه آرامگاه پسر محمد حنفیه(یا محمدبن حنیف) از نوادگان حضرت علی(ع) است که در اوایل قرن سوم یا چهارم و شاید ششم هجری همزمان با ورود امامزاده ابراهیم(ع) شفت، امامزاده هاشم(ع) رشت و نیز سید جلال‌الدین اشرق(ع) آستانه اشرقیه به این ناحیه روی آورده بود.

این بقعه در مجموعه‌ای مذهبی، مرکب از خود بقعه میان و مسجد جامع در جوانب شرق و غرب جای گرفته است؛ گنبدی بر روی این فضا وجود دارد که ارتفاع صحن امامزاده تا زیر طاق گنبد اول بیش از ۴ متر است؛ گنبد بقعه حالتی شلخی دارد که امروزه آن را با حلب پوشانده‌اند؛ دو مناره جدید در اطراف گنبد این مسجد احداث کرده‌اند و قسمت بیرون و داخل امامزاده، دارای طاق‌نماهایی با آجرکاری است.

در مورد تاریخ بنای این بقعه و تاریخ دقیق شهادت حضرت عون بن علی(ع) سند معتبر و مکتوبی یافت نشده است؛ این بقعه در دهه ۱۳۶۰ توسط مرحوم خلیل حاتم‌ی ماسوله که ریاست هیئت امنای این بقعه را در دست داشت، تجدید بنا شد و جزو ۱۲۰۰ بقعه شاخص در آثار تاریخی ایران جای دارد.

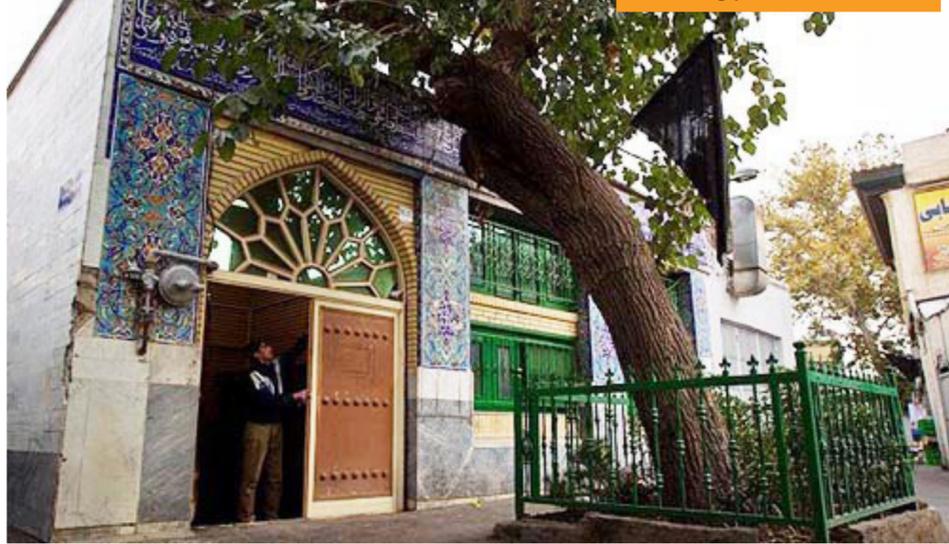

بقعه شیخ علی بابا

قدیمی در اون دیده نمی شه. یک شجره نامه در دفتر بقعه بر لوحی روی کاغذ نوشته شده و در این لوحه بنا به روایت سید نعمت الله شوشتری در کتاب «المجموعه» صاحب بقعه رو برادر حضرت امام رضا علیه السلام خوانده که غریب به شهر دزفول آمده و میهمان زنی به اسم زبیده بوده که فرزند او بر اثر دعای سید سبزقبا بهبود یافته.

سید سبزقبا قبل از وفاتش به آن زن وصیت کرده که نامه اون رو به حضرت علی ابن موسی الرضا(ع) که از راه دزفول عازم خراسان بوده، برسونه. مطمئن دزفول می گن که بقعه سبزقبا مثل بقعه عباس علی

بقعه هفت دختران

بقعه شاه رکن الدین

در مرکز شهر دزفول و در نزدیکی خیابان طالقانی فعلی در دل بافت قدیم این شهر، آرامگاه تاریخی شاه رکن الدین واقع شده. صاحب مقبره سید علی فرزند بهاء الدین معروف به بابا رکن الدین ولی (شاه رکن الدین) عارف و زاهد قرن هشتم هجریه. گنبد این مقبره، نیلگون و مخروطی شکل با چهارده ضلع هست که در بالای درب جنوبی پلکان، خواجه نشین و طاق نمایی وجود دارد که بالای دو گلدسته ساخته شده. این مجموعه شامل آرامگاه، مسجد، مدرسه و حمام هست و همچنین آورده شده که ساختمان گلدسته ها در دوره قاجاریه ساخته شده و بنای بقعه و گنبد مربوط هم به دوره تیموریان در زمان سلطنت شاهرخ میرزا فرزند امیر تیمور نسبت داده می شه.

بقعه شاه قلندر

در ۵۰ کیلومتری سرچشمه انجدان اراک بقعه شاه قلندر در دامنه کم شیب کوه قرار دارد. این بقعه مربوط به دوره ایل خانیه، که ریاست فرقه اسماعیلیه رو بهمه داشته، این بقعه در داخل باغ روستای انجدان و در ۵۰ کیلومتری سرچشمه و سراب معروف انجدان قرار دارد. بنای بقعه باشکوه و ۸ ضلعیه، که در هر ضلع بنا یک طاق نمای بلند آجری که داری ۴ در ورودی در چهار جهته قرار دارد. گنبد بقعه دو پوش و آجری بوده و پوشش خارجی آن به شکل هرمی شانزده طرفه و ساقه گنبد دارای شانزده ضلع و چهار نورگیر با پنجره های مشبک چوبی در چهار جهت اصلیه، ارتفاع بقعه به پنج متر می رسه و ارتفاع گنبد و ساق آن به شش متر می رسه.

بقعه شاه رکن الدین

بقعه شاه قلندر

بقعه محمد بن جعفر طیار (ع)

خاندان آل مظفر بوده که به همراه ۷۲ تن از یارانش به این دیار آمده و به دست امیر تیمور به شهادت رسیده و یکی از مکان های زیارتی با قدمتی در حدود ۸۰۰ سال در شهرستان شهرضا است. روایات متعددی درخصوص اصل و نسب ایشان نقل شده، برخی ایشان رو از زنان سیده و شجاع دوران آل بویه می دانند و برخی ایشان رو از زنان سیده و عالمه زمان خود، از خاندان آل مظفر و مدافع دین و مذهب می دانند که با نوعی نیرنگ به دست حکام ظالم وقت به شهادت رسیده.

بقعه شیخ بایزید بسطامی

در شمال غربی مرکز شهرستان هشتگرد و در مجاورت اتوبان زنجان - تبریز و در روستای عزیز کنندی قرار دارد. معماری گنبد هشت ضلعی این بنا، شبیه به گنبد سرخ مراغه و گنبد علویان در همدان، این بقعه در ضلع غربی روستا قرار دارد و دارای پلان ۸ ضلعی با قطر داخلی ۴/۵ متر و قطر خارجی ۶/۵ متره. این بقعه دارای گنبد می باشد و تزئینات داخلی از گچ کاریه و خارج بنا نمای آجری دارد که به نظر می رسه در دوره های بعدی بازسازی شده.

بقعه سبزقبا

در کنار خیابان امام خمینی بعد از خیابان بسی متری دزفول بقعه معروف به سبزقبا قرار گرفته که بنای اون کاملا نوسازی شده و هیچ اثر

بقعه امامزاده عقیل

بقعه محمد بن جعفر طیار (ع)

در فاصله پنج کیلومتری شهر دزفول، در شهرکی به این اسم قرار دارد و یکی از زیارتگاه های مهم شهرستان دزفول به شمار میره. صاحب بقعه فرزند جعفر طیار پسر عموی امام علی علیه السلام و داماد امام علی علیه السلام (شوهام کلثوم) هست که در سال ۱۹ هجری قمری در جنگی که برای فتح شوشتر در این منطقه صورت گرفته بود به همراه سپاه اسلام به عنوان یکی از فرماندهان سپاه اسلام به این منطقه آمده بود. بقعه دارای گنبدی ۱۲ ترک هست که با کاشی سبز رنگ ساده و

صاحب امتیاز: مهدی رودگر
 مدیرمسئول: مهدی رودگر
 قائم مقام مدیر مسئول: محمد نجفعلی زاده
 سردبیر: زهرا نجف پور
 سرویس ورزشی: فرشید شیر کوند
 طراحی و گرافیک: حسین ناصر

نشانی دفتر: خیابان بهشتی نرسیده به سپهرودی
 جنب بانک شهر پلاک ۸۷ طبقه دوم غربی
 کد پستی: ۱۵۴۶۱۶۳۱۷ - تلفن: ۲۸۴۲۰۸۸۶ - فکس: ۲۸۴۲۰۸۸۶
 آدرس اینترنتی پایگاه خبری www.eghtesadejavannews.ir
 آدرس سایت نشریه www.eghtesadejavan.ir

هدیث

از رسول گرامی اسلام (ص) روایت شده که فرمود:
طَلَبُ الْخَلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ
 کار کردن برای کسب روزی حلال، بر هر زن و مرد مسلمان واجب است.
 جامع الاخبار (شمیری) ص ۱۳۹

چاپ: چاپخانه امیر فاضل

نشست تخصصی جشنواره فیلم کوتاه تهران...

علی ملاقلی پور: استاد مهرجویی در شرایطی اجاره نشین ها را ساخت که خود استاد فلسفه بود

و این اتفاق درباره این فیلم صورت گرفته بود.

در ادامه، علی ملاقلی پور به دشواری تولید فیلم کم‌دی اشاره کرد و گفت: تولید کم‌دی یک ماجرای دشوار است و اگر مسیر تولید آن به‌درستی محقق نشده باشد می‌تواند کارگردان و نویسنده را زمین‌گیر کند و اصلاً کم‌دی نباشد. به‌نظرم دشواری این ژانر با تمام ژانرها فرق دارد و اگر بمب خنده‌ای که قرار است از مخاطب خنده بگیرد عمل نکند، کار لوس می‌شود.

وی طراحی موقعیت برای خنده را دشوار دانست و افزود: طراحی چنین صحنه‌هایی بسیار خطرناک است چون بسیاری از صحنه‌ها وجود داشته است که نتوانسته نتیجه مطلوب را حاصل کند به‌خاطر همین دقت در فیلم‌نامه و تمام مراحل تولید مهم است.

کارگردان فیلم موفق و جذاب قندون چه‌بیزه، به تشریح علت موفقیت فیلم‌های کم‌دی پرداخت و تأکید کرد:

علت خنده گرفتن در فیلم کم‌دی به دلیل آن است که قهرمان با جدیت به‌دنبال رفع یک مشکل است ولی سطح فکری او مقداری از سطح فکری عموم جامعه پایین‌تر است و به خاطر همین رفتاری را نشان می‌دهد که برای مخاطب خنده‌آور است.

ملاقلی پور موفقیت رضا عطاران و جواد عزتی در آثار کم‌دی را به دلیل جدیت در بازیگری دانست و تأکید کرد: برخی فکر می‌کنند حرکت‌های چپ‌خنده‌آور است که چنین نیست؛ حرکت چپ‌در کم‌دی خنده‌نی‌آورد بلکه جدی بودن و فعل و انفعالاتی که نوعی بی‌سورسی در آن وجود داشته باشد علت خنده می‌شود. معتقدم اگر بازیگر آگاه باشد که قرار است در فیلم ابلهانه بازی کند، سوخت می‌شود.

او درباره خروجی اردوی همدان که به‌همت انجمن سینمای جوانان ایران با حضور فیلمسازان جوان صورت گرفته است، گفت: فکر می‌کنم فیلم ما

در این اردو به‌اندازه لازم و در حد یک فیلم کوتاه خنده گرفته و اتفاقی که قرار بوده، رخ داده است.

این کارگردان سینما مراحل تولید این فیلم کوتاه را تشریح کرد و گفت: ما در فرایند تولید فیلم اردوی همدان تقسیم‌کار درستی انجام دادیم و فیلم را به‌نوعی در یک همکاری مشترک تولید کردیم.

ملاقلی پور با تأکید براینکه نباید رسالت فیلم کم‌دی را صرفاً خنده گرفتن دانست بلکه باید قصه درست داشته باشد و گره‌گشایی کند، گفت: در زمینه فیلم کم‌دی باید آثار نقدانه تولید شود چراکه یکی از کارکردهای کم‌دی نقد کردن است.

او فیلم اجاره‌نشین‌ها از زنده‌یاد داریوش مهرجویی را یک الگوی موفق از کم‌دی نام برد و افزود: یکی از دلایل موفقیت فیلم اجاره‌نشین‌ها استاد مهرجویی بخاطر نقد درستی بود که داشت. این فیلم در یک جایگاه درست

موقعیت قرار گرفته و به‌دلیل همین باعث شده است کمتر فیلمی بتواند از حیث محتوا به آن نزدیک شود.

این کارگردان خاطرنشان کرد: یکی از آفت‌های کم‌دی این است که در فیلم‌نامه‌ها هیچ چیزی برای ارائه نداریم. مرحوم استاد مهرجویی در شرایطی اجاره نشین‌ها را می‌سازد که خودشان استاد فلسفه بوده است و با اهل فکر و افرادی مثل احمد فرید در ارتباط است و همین‌ها موجب موفقیت ایشان است.

ملاقلی پور با طرح این پرسش که چرا اندیشمند شاخصی نداریم، گفت: آیا دوران کنونی، دوران فقدان اندیشمندان است؟ باید ارتباط فیلمساز و اندیشمندان شکل بگیرد و در این صورت آثار سینمایی شاخص و ماندگاری شکل می‌گیرد.

او روند تولید فیلم اردوی همدان را شرح داد و گفت: ما به‌همراه اعضای گروه کم‌دی باید سادتر از مولودمان باشد چراکه

مسیر حرکت کند اگرچه برخی مواقع عکس این اتفاق بر مبنای خواسته کارگردان و به صورت عمد رخ می‌دهد. در نهایت باید بگوییم که نمی‌توان قانونی برای این امر گذاشت.

از نظر شما موسیقی برای پوشاندن کاستی هاست یا اینکه قصد دارد روی قصه ردی بیندازد؟

«کارکرد موسیقی بیشتر باید برای تقویت و اثرگذاری سکانس مورد نظر باشد و آن حسی را که کارگردان به دنبال آن است، بتواند به مخاطب منتقل کند. اگر در اثری یک سکانس ضعف داشته باشد شاید موسیقی بتواند به کمک آن بیاورد اما راه درستی نیست.

موسیقی در فیلم و سریال‌های ایرانی تا چه اندازه قابل مقایسه با فیلم و سریال خارجی است؟ کیفیت موسیقی فیلم و سریال‌هایی که به تازگی تولید شده، چگونه است؟

موسیقی فیلم‌های ایرانی و خارجی همانقدر با هم قابل مقایسه هستند که آثار ایرانی با خارجی. تصور من این است که چند سال اخیر موسیقی در ایران رشد قابل توجهی داشته و شاید نسبت آن در مقایسه با فیلم مقداری پیشی گرفته است.

برای یک آهنگساز تفاوت کار کردن در تلویزیون با نمایش خانگی چیست و چرا این روزها بیشتر هنرمندان علاقمند حضور در آثار تولیدی پلتفرم‌ها هستند؟

«بودجه تلویزیون به واسطه دولتی بودن آن محدودتر و در چند سال اخیر توانسته است پُر قدرت ظاهر شود اما در چند سال اخیر که پلتفرم‌ها وارد عرصه تولید سریال شدند، باتوجه به اینکه منابع مالی خوبی در اختیار دارد و بخش خصوصی از ساخت اثر حمایت می‌کند، توانستند آثار موفق‌تر و پرهزینه‌تری نسبت به تلویزیون بسازند که بعضاً کیفیت بالاتری نیز داشته‌اند، طبیعتاً در این شرایط من آهنگساز ترجیح می‌دهم به سراغ کار در پلتفرم بروم، چون علاوه بر آنکه کار بهتر دیده می‌شود، به لحاظ بودجه دست آهنگساز بازر است و متمرکزتر می‌تواند برای پروژه وقت بگذارد و هزینه کند.

به‌عنوان یک مخاطب، زخم کاری را چطور می‌بینید؟

«احساسم این است که زخم کاری توانست جان تازه‌ای به جذب مخاطب در پلتفرم‌ها ببخشد و حرکت ویژه‌ای از سوی کارگردان آن بود که به ثمر نشست.

محمد حسین زاده

موسیقی در زخم کاری...

حبیب خزایی فر: زخم کاری جان تازه‌ای به جذب مخاطب بخشیده است

اینکه صدای گیتار الکترونیک بعد از تیتراژ دالما شنیده می‌شود چیست؟

«ساختن آن خرابه‌ها را به فضاسازی مطلق نیست و زخم کاری هم از این قاعده مستثنی نبود و در گپ و گفت با ایشان به این مسئله رسیدیم.

در برخی از صحنه‌ها با حجم موسیقی بالایی مواجه می‌شویم که مانعی برای شنیدن می‌شود در حالی که امکان تعدیل وجود داشت تا اثرگذارتر باشد. چرا این تعدیل اتفاق نیفتاده است؟

«قاعدتاً هر جا از موسیقی استفاده کردیم به دنبال آن بودیم که سکانس تأثیرگذارتر به تصویر کشیده شود. موسیقی برای برخی از سکانس‌ها نیز به‌طور خاص طراحی شده و در آن قالب است.

باتوجه به اینکه آهنگسازی آثار محمدحسین مهدویان پیش از این هم با شما بوده است آلمان‌هایی که معمولاً ایشان قبل از کار به شما می‌گویند برای هر کار مشابه است یا اینکه مختص به هر کاری شاخصه‌های متفاوتی را می‌گویند؟

«هر اثری ایده و فضاسازی مختص به خود را دارد که نیازمند گپ و گفت‌های متعدد است، در نتیجه با توجه به ساختار اثر به سراغ ساخت موسیقی مختص به آن می‌رویم.

همکاری مستمر با یک کارگردان در حیطه موسیقی، سبک آهنگسازی را به تکرار نمی‌رساند؟

صحبت از آهنگسازی است که از ۱۵ سالگی به موسیقی علاقمند و این اتفاق باعث شد تا به امروز بیش از ۱۲۰۰ قطعه موسیقی کار کند که اغلب آنها موسیقی فیلم هستند. او علاوه بر تجربه ساخت موسیقی و تیتراژ برنامه‌های تلویزیونی و فیلم داستانی بلند، در آثار سینمایی ماندگاری از جمله ایستاده در غبار، ماجرای نیمروز، لاتاری، رد خون، درخت گردو و... حضور داشته است. درباره حبیب خزایی فر صحبت می‌کنیم، هنرمندی که علاوه بر نامزدی سیمرغ موسیقی جشنواره فجر ۲۸ (برای فیلم درخت گردو)، بهترین آلبوم موسیقی دراماتیک سال ۱۳۹۶ برای آلبوم موسیقی فیلم ایستاده در غبار و تندیس دهمین جشن منتقدان و نویسندگان سینمای ایران برای موسیقی فیلم سینمایی ایستاده در غبار و... برنده جایزه بهترین موسیقی متن فیلم از سیزدهمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت برای مستند جایی برای فرشته‌ها نیست و شیر زربین و دیلم افتخار بهترین موسیقی متن از یازدهمین جشن مستقل سینمای مستند برای فیلم مهمانی خداحافظی را در کارنامه دارد. با گذشت نیمی از فصل دوم سریال زخم‌کاری به سراغ این آهنگساز مطرح رفتیم تا با او گفتگو کنیم.

موسیقی سریال زخم کاری چگونه شکل گرفت و چه تفاوتی با دیگر آثاری که تاکنون ساخته‌اید، دارد؟

محمد حسین مهد و یان مانند دیگر آثارش از همان ابتدای شکل‌گیری ایده سریال زخم کاری آن را با من مطرح کرد. به پیشنهاد او رمان زخم کاری را خواندم و تم اولیه موسیقی را بر اساس رمان ساختم. پس از آنکه فیلم‌نامه آماده شد و پیش‌رفتم، اتودهای دیگری زدم اما احساس کردم ایده اولیه از همه جذاب‌تر است. از ابتدا به این فکر می‌کردیم که سریال زخم کاری، از دیگر آثار خود محمدحسین مهدویان و حتی از دیگر سریال‌های ساخته شده متفاوت‌تر است، به گونه‌ای که در این ژانر تولید زیادی نداشته‌ام. پس من هم تلاش کردم کاری متفاوت بسازم و می‌توانم بگویم موسیقی این سریال نسبت به دیگر آثاری که ساخته‌ام، متفاوت است و گمان می‌کنم این سبک موسیقی برای فیلم در ایران کمتر استفاده و تولید شده است.

موسیقی این سریال در فصل دوم بیشتر از فصل اول است. علت

وجود داشت را در این فیلم کوتاه اجرا کردیم، من تجربه‌ای اجرای این فرمول‌ها را در فیلم «قندون چه‌بیزه» داشتم و جواب گرفتم به همین دلیل یقین داشتم موفق خواهیم شد.

این کارگردان چگونگی استفاده از رنگ، نور و طراحی صحنه در فیلم کم‌دی را تشریح کرد و گفت: رنگ در کم‌دی باید سادتر از مولودمان باشد چراکه

رنگ در مخاطب و تماشاچی اثر مثبت می‌گذارد. ملاقلی پور بازنویسی فیلم‌نامه و مشورت‌پذیری را از مولفه‌های موفقیت در جایگاه کارگردانی دانست و عنوان کرد: این ما هستیم که در جایگاه کارگردان باید مکان دوربین را تعیین می‌کنیم و برای هر صحنه فلسفه و دلیل مناسب و منطقی داشته باشیم.

او اردوی فیلمسازی همدان را یک تجربه خوب توصیف کرد و افزود: تیم پشتیبانی و لجستیک انجمن سینمای جوان همدان در این اردو با تمام امکانات و ظرفیت پای کار آمدند و تمام توان را به میدان آوردند. من در این اتفاق احساس کردم تمام آندوخته‌ها و تجربیات خود را در فیلمسازی منتقل کردم.

خواننده ای که مافیا شد!

فرزاد فرزین: در کشورهای مدرن هم مردم بیشتر به سمت نمایش خانگی می‌روند

بازی و علاقهای که به این بازی داشته، برایم جذاب بود که در آن حضور داشته باشم. زودیاک، یک بازی استنتاجی است که نحوه بازی در آن با حالت رئال بازی، فرق می‌کند. به سبب برنامه چالشی است و خدا را شکر مردم هم با آن ارتباط برقرار کرده‌اند.

این خواننده موسیقی پاپ، خودش را مخاطب پروپاقرص نمایش خانگی دانست و افزود: هر کار خوبی که در نمایش خانگی منتشر شود را دنبال می‌کنم. خودم هم تجربه چندین کار در نمایش خانگی را دارم و از تجربه این فضا راضی بوده‌ام.

بازیگر نقش بهرام در سریال مانکن، با اشاره به تفاوت فضای نمایش خانگی با سینما، نمایش خانگی را پرمخاطب‌تر دانست و افزود: در سال‌های اخیر، نمایش خانگی بیشتر رشد می‌شود. در کشورهای مدرن هم مردم بیشتر به سمت نمایش خانگی می‌روند و مجموعه کاملی است برای کسانی که می‌خواهند یک فضای تصویری کامل در زمینه‌های مختلف فیلم و سریال، برنامه‌های ورزشی و موسیقایی را دنبال کنند. وی ایجاد تنوع در تولیدات نمایش خانگی و گسترش محصولات در حوزه‌های ورزشی و موسیقی را اتفاق مثبتی دانست و اظهار کرد: این‌کار جزو قواعد کار وی او‌دی‌هاست و در مثبت بودن هیچ شکی نیست. در همه جای دنیا هم طرفدار دارد. بحثی که باید مورد توجه باشد، کیفیت تولیدات است. اگر برنامه‌ها در حوزه‌های مختلف مانند موسیقی، رئالیتی شو، آموزش و حتی کودک و سایر حوزه‌ها با کیفیت بالا تولید و پخش شوند، قطعاً این اتفاق مثبت است. به نظر من در زمینه ساخت برنامه‌های مربوط به موسیقی، کمی ضعف وجود دارد چون کسی که این برنامه‌ها را می‌سازد باید خودش هم در موسیقی سررشته داشته باشد که برنامه با کیفیت بهتری ساخته شود.

او در ادامه به محتواهای ایرانی که مشابه برنامه‌های خارجی هستند اشاره کرد و کی‌برداری موفق از ایده‌های خارجی را اتفاق مثبتی دانست و تشریح کرد: در خیلی از کشورها تولیدات مشابه و کی‌برداری از برنامه‌های برطرف‌دار وجود دارد. اگر به شکل درست از برنامه‌های معروف دنیا، کی‌برداری کنیم و بتوانیم با کیفیت خوبی، آن‌ها را بسازیم، به مخاطبیمان احترام گذاشته‌ایم.

فرزین در پایان درباره فعالیت خود در شبکه نمایش خانگی و سینما توضیح داد: من از سال ۸۵ روی پرده سینما بوده‌ام، اما دلیل پرکارت شدنم، تصمیمی قطعی است که درخصوص کار تصویر گرفته‌ام و می‌خواهم در فیلم و سریال‌های بیشتری دیده شوم و الان در حال کسب تجربه‌ام. اما به‌طور کلی از نظرم دو حوزه موسیقی و بازیگری، با هم ارتباط و تداخلی ندارند.

البته که ممکن است زمان همدیگر را کمی بگیرند اما مدیریت کردن آن به خود فرد برمی‌گردد که من تلاش می‌کنم در این دو حوزه مفید کار کنم. امیدوارم در آینده، کارهای بهتری در حوزه بازیگری انجام دهم.

FARZAD